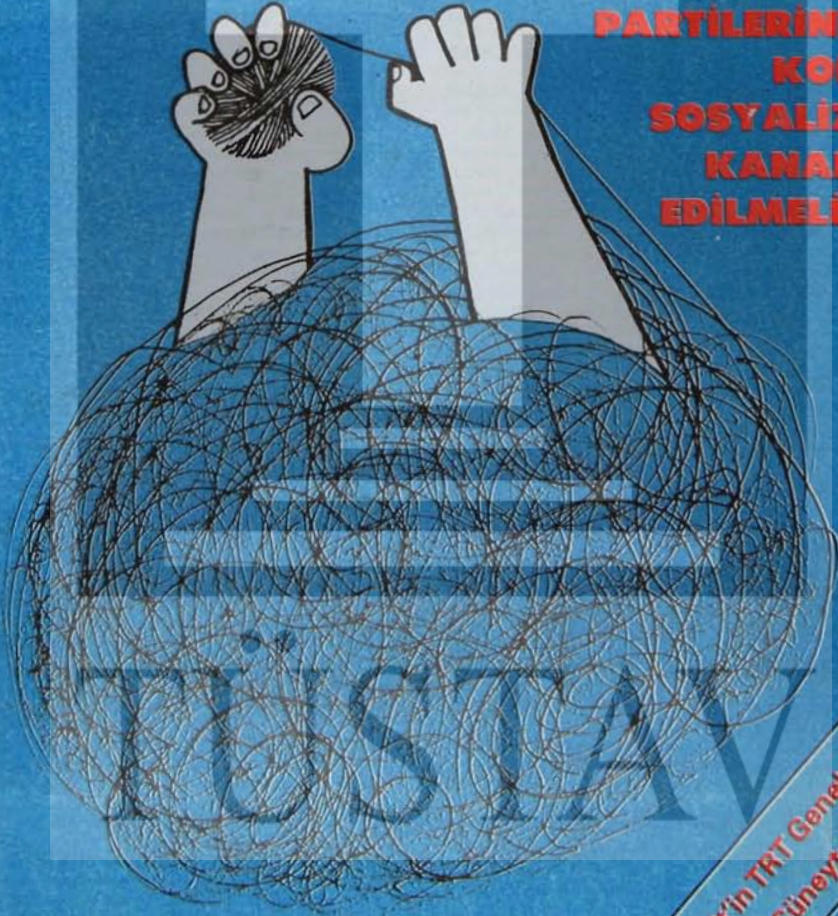

BAĞIMSIZLIK
DEMOKRASİ
SOSYALİZM
İÇİN

YÜRÜYÜS

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ-SAYI: 141-20 ARALIK 1977 FİYATI: 5 TL

UMUTSUZLUKTAN UMUTA DOĞRU

SERMAYE
PARTİLERİNDEN
KOPUŞ,
SOSYALİZME
KANALİZE
EDİLMELİDİR

Boevit'in TRT Genel Müdürü adayı
Cüneyt Arcayürek

UMUTSUZLUKTAN UMUTA DOĞRU

Yalçın KÜÇÜK

Yerel seçimler yapıldı. Sonuçları belli oluyor. Bu sonuçlar için söylenmesi gerekli olan çok açık: Bu seçim sonuçları, 12 Mart sonrası dönemde yapılan tüm seçimler içinde en değerli bilgileri veriyor. Seçim kampanyasında söylenenler ve iddia edenler açısından değil, ortaya çıkan tablo bakımından bu seçimler bir dönüştürme başlangıcı niteliğini taşıyor. Sözde umutlardan gerçek umutlara doğru, sözde sorunlardan gerçek sorunlara doğru ısrarlı, kararlı ve inanca bir yürüyüşü simgeliyor. İnancı ve umutlu bir yürüyüşe çıkarılan, tarihin dönüşü olmayan ilerleyişinde kararlılık ile yer alanlar bu seçim sonuçlarından çok değerli sonuçlar çıkaracaklar. Yollarının açık ve aydınlık olduğunu görecekler. Seçim sonuçlarının olumlu ve olumsuz yanlarına bakarak bir tek olumlu sonucu, bir kez daha, çıkaracaklar: Örgüt.

YÖRÜYÜŞ, seçimlerden önceki son sayısında, "seçim kampanyası, sermaye partilerinin çaresizliğini sergiledi" başlıklı sayfasında şunları yazdı: "Yerel seçimler, sonuçları itibarıyla olmasa da, seçim kampanyaları açısından gerçekten bir dönüm noktası niteliğini kazandı. Seçim kampanyası sermayenin iki büyük partisi olan CHP ve AP için bir dönüşün ilk önemli işaretlerini verdi. Böyle bir dönüşün sandıktan çıkacak oylara açık bir damga vurması beklenmiyor. CHP ve AP, bütün seçim kampanyası boyunca büyük kentlerde toplantı ve miting düzenlemekten özenle kaçınıldı. Daima küçük yerlere seçtiler. Bu, her iki partinin yöneticilerinin, toplumdaki nabız atışını sezdiklerini gösteriyor. Her iki parti de bu seçimlerde yine büyük oylar toplayacaklarını biliyorlar. Ancak küçük kentlerde kolayca yaratılabilecek heyecanın dışında bu ilk kentlerde eski havayı bulamayacaklarını anlamış görünüyorlar. Seçimlere iki gün kala, her iki partinin genel merkezleri burayı bildiğini gösterdi: Yüzbinlerce bintlere ve onbinlere hitap etmeyi tercih etti. Sermayenin iki büyük partisi artık ancak küçük heyecanlar yaratılabildiklerini anlamaya başladılar." Seçim sonuçları, bunları doğruladı. Ama söylenenlerin eksik olduğunu da gösterdi. Başka bir deyişle, seçimden önce yazılan seçimden sonra aşırı ölçüde doğrulandı. Seçilen nabız atışı seçim sandığına da yansıdı.

Bu sayının orta sayfasında "ilginç" tablolar var. Bir bölümü şöyle: Haziran seçimleri ile Aralık ayı I Genel Meclisi seçimleri arasında CHP, Adana'da yüzde 16, Kocaeli'de yüzde 25, İzmir'de yüzde 25, Hatay'da yüzde 29, İstanbul'da yüzde 49 oranında oy kaybetti. Bu illerde Haziran seçimlerine göre bu oranlar da daha az oy aldı. Bu yazı yazılırken Ankara ile ilgili kesin sonuçlar ve yüceler yoktu. Ancak Ankara'da da oy kaybetti. Şimdi bu oy kayıplarını nasıl açıklanacak? Yerel seçimlerde katılma oranının düşük olması mı? Buna verilecek cevaplar o kadar çok ki. Bir: Yerel seçimlerde katılma oranı genel se-

çimlere göre düşük ama, hiç birinde bu kadar düşük olmadı. İki: Adana, Kocaeli, İzmir, Hatay ve İstanbul'da Adalet Partisi de oy kaybediyor ama kaybetme oranı Halk Partisi'nin kaybetme oranından daha düşük. Üç: Bir muhalefet partisi, kendisini umut ilan eden bir parti, görülmemiş ölçüde zam yapmış, zulum yapmış bir iktidar partisinden daha çok oy kaybediyor. Dört: Halk Partisi, bu seçimleri bir yerel seçim niteliğinden çıkarak ve "referandum" olduğunu iddia ederek genel seçim düzeyine çıkarmaya çalıştı. Beş: Muhalefet partileri için, umut olduğunu ilan eden partiler için, orandan daha önemli olan mutlak sayıdır. Öyleyse? Buna sıra gelecek.

Sıra şimdi başka yerde. CHP ile aynı kaynaktan su içen faşist Hareket Partisi'nde. Bunların yan yana gelmesi sadece aynı kaynaktan su içmeleri ile ilgili değil. Sermaye basını ile sözüm ona ilerici basın seçim sorusunu Pazar-tezi ve Salı günlerini CHP ve MHP'nin "kazançları" ile ilgili yayınlara ayırdı. Hürriyet türünden gazeteler Çarşamba gününü soğan ve mercimek fiyatlarının artışına ayırdı. Seçüm ona ilerici basın ise Çarşambadan sonra istifalarla uğraştı. Faşist Hareket Partisi ise seçim sorusunun ilk günlerinde elde ettiği yaygın "kazançları" ile idare etti. Soru da yeni baskınlar ve cinayetler başladı. Acaba faşistler, sermaye basını ile sözüm ona ilerici basının ilan ettiği seçim "zaferini" mi kutladılar? Yoksa acı yenilginin intikamını mı almaya başladılar?

Şimdi sıra burada. Şimdi sıra Aralık seçimlerinin en olumlu ve en sevindirici yanında. Örneklemler aynı kentler alındığında ortaya çıkan tablo şöyle: "Muzaffer" olarak gösterilen faşist Hareket Partisi, Adana'da ancak Haziran seçimlerinde aldığı oyu koruyor. Hatay'da oylarını yüzde 2 oranında artırıyor. Kocaeli'de yüzde 35 oy kaybediyor. Oy kaybetme oranı İstanbul'da yüzde 51'e ve İzmir'de ise yüzde 58'e çıkıyor. Şu anda Ankara ile ilgili kesin rakam yok. Ama Ankara'da da oy kaybediyor. Bu ne biçim bir zafer? Türkçe'nin başlattığı, Ecevit'in tersine çevirerek sürdürdüğü, Ecevit yazarlarının büyük bir malzeme bulmuş gibi sarıttığı faşist partinin kimden oy kazandığı tartışması nerede? Bir: Faşist partinin oy kazandığından söz edilebilir ve bunun kaynağını arayabilmek için, ilk önce, mutlak olarak oyunu artırması gerekir. İki: Disiplinli olduğunu iddia eden faşist parti, işçilerin yoğun olduğu kentlerde mutlak olarak oy kaybetmeye başladı. İse, oy tabanını da yitirmeye başlamıştır, demek. Üç: Faşist partinin yalnızca nereden kaynaklandığı çok iyi bilinen vurucu gücü disiplinli. Yoksa, yığınlar içinde kararlı bir tabanı yok. Dört: Sözüm ona ilericiler, sözüm ona "ince" hesaplar için ve yalnızca bu açıdan "iyi niyet" arabilecek gerekçelerle, faşist partinin zaferinden söz edecek yerde gerilediğini yazarlarsa hem doğruları yazmış olurlar ve hem de demokrasiye hizmet etmiş sayılır.

Bu seçimlerde sermaye partileri geriledi. Tümünü birden geriledi. İlerleme gerilemeye dönüştü. Bu seçimler, ilerlemenin gerilemeye dönüşmesinin açık bir simgesi oldu. Bu seçimde CHP de, AP de geriledi. Fakat asıl önemlisi, faşist Hareket Partisi'nin gerilemesi oldu. Bu, demokrasi mücadelesinde önemli bir adım sayılmalı. Ancak bir seçim sonuçlarını çözümlerken yalnızca sayılara bakmak yetmez. Seçimden getirildiği kazanımları anlamak için yetmez. Her siyasal olay gibi seçimler de, sayıların dışında, teorik ve ideolojik boyutlar taşıyor. Teorik ve ideolojik kazanımları içeriyor. Teorik ve ideolojik kazanımlar ise Halk Partisi'nin almış olduğu sonuçların çözümlenmesinde yoğunlaşıyor.

YÜRÜYÜŞ

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ

Sahibi: Nihat SARGIN © Genel Yayın Yönetmeni: Ömer AKALIN © Yazı İşleri Müdürü: Metin CULHAĞLU © Teknik Sorumlular: Bülent ARTANLI © YÖNETİM KURULU: Sayı: 15/8 KURULU: ANKARA Tel: 17 45 81 6 İSTANBUL BÜROSU: Pınarlıoğlu Cad. 21/1 Çarşıbaşı/İSTANBUL, Tel: 26 35 67 © ABONE KOSULLARI: Yıllık: 200 TL, 6 AYLIK: 100 TL © POSTA KODU: YÜRÜYÜŞ Dergisi 100234 İLAN KOSULLARI: Arka Kapak (Baskısı) 15 000 TL, Arka Kapak (Siyah Beyaz) 12 000 TL, İç sayfalarda tablo kullanımı 80 TL, Yayın İlanları: 50 inçimdir. © BASKI: Daviy News Web-Ofset Tesp. ve © Kapak tasarımı Uğur Ökmen

Diğer sermaye partileri gibi Halk Partisi de, bu seçimlerden, önemli sayılarına ulaşan işçi ve emekçi seçmenini kaybetmiş olarak çıkıyor. Böyle bir sonuç, Halk Partisi'nin sağa kayma ve giderek büyük sermaye içinde Adalet Partisi'nin yerini alma politikasının, kendisini pek akıllı sayanlar dışında, geniş işçi ve emekçi yığınları tarafından görülüp anlaşılması başladığına vurguluyor.

Ama iş bu kadar değil. İşçi ve emekçi yığınları bir "umut" olarak sunulan Halk Partisi'nden kopan işçi ve emekçiler, otomatik olarak ve kendiliğinden, işçi sınıfının siyasal örgütüne oy vermiyor. Bu seçimler, işçi ve emekçi yığınlarının siyasal örgütüne oy vermeden önce bir ara durakta beklemeyi tercih ettiklerini gösteriyor. Bunun nedenleri olmalı. Fakat nedenler ne olursa olsun, önce saygı duyulmalı. Çünkü saygı duyma, mutlak yerine getirilecek görevleri belirliyor. Yalnız, iş burada da kalmıyor. Türkiye İşçi Partisi'nin güçlenmesi ve giderek oy tabanını önceden kestirilebilecek bir tavana doğru genişletmesi, sanıldığı gibi aksine, Halk Partisi'nin oylarını alma anlamına gelmiyor.

Birçok nedenle. Bir: İşçi ve emekçi oyları, neden Halk Partisi'nin oyları oluyor mu? Diğer sermaye partilerinin olduğu gibi Halk Partisi'nin tabanındaki işçi ve emekçi oylarının asıl sahibi Türkiye işçi sınıfının siyasal örgütüdür. Yalnız ve sayıyla Türkiye İşçi Partisi'ndir. Belli tavana ulaşınca kadar bunları almaya çalışacak ve er veya geç alacak. İki: Halk Partisi'nin dışında faşist Hareket Partisi de dahil diğer sermaye partilerine oy veren işçi ve emekçiler var. Üç: Haziran seçimleri ile Aralık seçimlerini karşılaştırmasında da gösterdiği gibi altı ay önce Halk Partisi'ne oy vermiş olan çok büyük sayıda işçi ve emekçi bu seçimde CHP için oy vermedi. Dört: Çok büyük sayıda işçi ve emekçi yığınını Halk Partisi'nin mali saymak mülkiyet kavramını burjuvaların düşündüğünden daha ciddiye almak, demek. Beş: İçine girdiği süreç içinde Halk Partisi'nin bu işçi ve emekçi yığını tekrar kazanabileceğini düşünmek için, çok derin bir melankoli ve CHP hummasına tutulmuş olmak gerek.

Dahası da var. Bir bölümü, şu "beş parti" edebiyatı ve oy edebiyatına sığınarak, Behice Boran'ın deyşi ile, timsah gözyaşları dökülenler ile ilgili. Bir: "Beş parti" sayılarından ikisi seçimlere girme zahmetine bile katlanamadı. Yerel seçimlere girmek için on beş ilde örgütlü olmak gerekmiyor. Bir tabela yeter. Bir de amblem olması gerek. Bu ikisi Yüksek Seçim Kurulu'na amblemelerini bildiremedikleri için seçime katılmadı. Ama kimin olduğu bilinen Ulusal Kadınlar Partisi, bu işi yaptı ve radyodan konuştu. Böylece "beş parti" üçe indi. İki: Ama timsah gözyaşı dökülenler, daha fazla üzülme için olsa gerek, şimdiye kadar ayrı bir kategoride saydıkları Timsah'ın partisini de katarak üçü yeniden dört yaptılar. Üç: Radyo konuşmaları ile Feyzioğlu'nu aratmayan bir "sol" parti, maoculuğun oy gücünü kanıtladı. Maocuların lütfu ile de yaşama şansı olmadığını kanıtladı. Dört: Bir diğer "sol" parti, birkaç yöredeki çalışkan unsurlarının çabalarının dışında, Türkiye İşçi Partisi'nin gelişmesini durdurmaya en büyük ilerleme sayanlarla sosyalist hareketi dağıtmak göstermeyi en büyük işlev kabul edenlerin oylarını aldı. Bunların gücünü gösterdi. Beş: Yerel seçimler, "beş parti" edebiyatına öldürücü bir darbe indirdi. Timsah gözyaşları dökülenler bundan sonra işleri güçleşecek. Altı: Yine de olanaklar var. Ankara'da "Demokrat Parti" tabelası taşıyan bir bina var. Büyük bir tabela var. İçinde insanlar sürekli kağıt oynuyor. Bu partiyi Demirel'in oynadığı biliniyor. Başkaları çıkıp da "Demokrat Parti" adını almasını diyor. Üç parti, dört parti, beş parti oyun oynamak isteyenler de bu yolu deneyebilirler. Sıkıldıkça bu oyunu oynarlar.

Bu seçimlerde Türkiye İşçi Partisi, Haziran seçimlerinden de aynı seçmen yoğunluğunda seçimlere girdi. Oylarını, şu andaki bilgilere göre, üç katı artırmış oluyor. Bu seçimlerde oyunu artıran tek parti, Türkiye İşçi Partisi. Bu saptamadan sonra söylemekler var. Bir: Türkiye İşçi Partisi'nin Haziran seçimlerinde de, bu seçimde de aldığı oylar, Türkiye işçi sınıfının oy potansiyelini göstermiyor. Oy artırması önemli. Ama elde edilen sonuçlar yalnızca bir başlangıç. İki: Türkiye İşçi Partisi'nin almış olduğu oylar, en fazla alınan oyların yüzde onunu kadar bir ilave ile 11 Aralık 1977 tarihinde Türkiye'deki sosyalistlerin sayısını veriyor. Sosyalizmi tek çözüm olarak görenlerin sayısını gösteriyor. Üç: Bunu böyle kabul etmek gerekiyor. Dört: İşçi sınıfının nitel gücünün bu seçimlerdeki etkinliğini alınan oylarla ölçmemek gerekiyor. Beş: Türkiye İşçi Partisi'nin bu seçimlerde aldığı sonuçlar, oy karşılaştırmasıyla

birlikte, alınan oylardan çok daha değerli bir sonucu da beraberinde getiriyor. Örgütlü çalışmanın vazgeçilmez önemini ve başarının tek anahtarı olduğunu, bir kez daha, vurguluyor.

Son bir nokta: Türkiye İşçi Partisi, örgütlü çalışmasının etkinliğinden ayrı olarak, bu seçimlerde almaması gereken oyları almadı. Bunun nedenleri olmalı. Özellikle işçi oyları için nedenler olmalı. Bu nedenler üzerinde düşünmek kimlerin neler yapmış olduğunu da göstermesi bakımından gerekli. Bunun için de başlangıç, 15-16 Haziran. Türkiye işçi sınıfının siyasal hareketi ve mücadelesi çok gerilere kadar gidiyor. Ancak 1970 15-16 Haziran tarihindeki olayların somut ve pratik bir önemi var. 15-16 Haziran, işçi sınıfının hem kendisi ve hem de başkalarının gözünde, gücünü sergileyen bir eylem oldu. İşçiler, dostları ve düşmanları, bu eylemle bu gücün ne olduğunu birden bire öğüdüler. Kendiliğinden olmadı. 15-16 Haziran, Türkiye İşçi Partisi yöneticilerinin 12 Mart döneminde mahkumiyet kararının gerekçesinde yer aldı. DİSK yöneticileri ise 15-16 Haziran olaylarından dolayı, 12 Mart mahkemelerinin "yetki" alanının dışında kaldılar.

İşçi sınıfının kendi gücüne güveninde 15-16 Haziran eylemlerinin payı büyük. 12 Mart, tüm zulmüne karşın, bu güveni kırmadı. Bu güveni kırma işi, 12 Mart'tan sonra, CHP-Büyük Burjuvazi-DİSK Üst Yönetimi uğrenine düştü. Sonraki gelişmeler, 12 Mart dönemini tamamlayıcı yönde oldu. Önce işçi sınıfının politik hareketi ile DİSK'i özdeşleştirme girişimi tezgahlandı. Bu, Türkiye İşçi Partisi'nin yeniden kurulmasıyla başladı. Bu özdeşliği sağlamada belli bir mesafe alındıktan sonra, operasyonun ikinci aşamasına sıra geldi. Özel gerekçeler bir yana, Eylül Direnişi ile işçi sınıfının DİSK'e güveninin kırılması yolunda önemli bir adım atıldı. CHP-Büyük Burjuvazi-DİSK Üst Yönetimi, siyasal hareket ile sendikal hareket arasında bir özdeşlik kurmada belli bir başarı kaydettikten sonra işçi sınıfının ekonomik örgütüne güvenini kırma yolunda yeni bir adım atıldı. Bu adımı, yine özel durumlar bir yana, 1 Mayıs Katliamı ile ikilediler.

DİSK üst yöneticilerinin açık ve bilinçli katkısı ile atılan bu iki adım, işçi sınıfının kendi gücüne güvenini sarsma amacına yöneldi. Ancak burada da durulmadı. Hatırlanacak: Bu iki adımdan hemen sonra Maden-İş Sendikası ön plana çıkarıldı. Sıra DİSK içinde önemli bir yere sahip olan ve belli birlikleri içeren Maden-İş Sendikasına geldi. "DİSK gitsin de Maden-İş var" havası estirmeye başlandı. Malum üçgen gerekli olan da bu idi. Bilinç dağıtma işlevini üzerlerine alanlar, Maden-İş'i çöktürme planlarını sahnelmeye başladılar. 29 Mayıs 1977 tarihinde, Haziran seçimlerinden bir hafta önce, Maden-İş'in toplu sözleşme ve greve hazırlanma pratiği bir kenara atılarak, grevler başlatıldı. Bu hazırlıksız grevin görünürdeki siyasal amacı, işçileri, "ya CHP ya kötü toplu sözleşme" açmazında bırakarak oyları Halk Partisi'ne kanalize etmek oldu. Birer okul yeri olması gereken grev alanları, Halk Partisi'nin köhne politikacılarının kapalı propaganda alanına çevrildi. Stokları artmış ve dış ticaret sıkıntılarının eşliğine girmiş olan madeni eşya sanayicileri, grevi önlemek için yerlerinden bile kıpırdamadılar. Sadece ellerini ovuşturdular. Maden-İş yöneticileri, kendil propagandalarını açık gazetesinin zararlarını kapatmayı, işçilere grev ödemesi yapmaya tercih etti.

Buraya kadar gelindi, Önce DİSK ve daha sonra Maden-İş'e olan güveni sarstılar. Önce DİSK'i sonra da Maden-İş'i işçi sınıfının siyasal örgütü olarak gösterme propagandalarına ağırlık verdikleri için zararları daha da büyük oldu. Çünkü işçi sınıfının örgütlerine güveni yıkamak, işçi sınıfının kendisine güvenini yıkamak anlamına geliyordu. CHP-Büyük Burjuvazi-DİSK Üst Yönetimi üğreni, bunu bilerek yola çıktı. Türkiye İşçi Partisi, özel ve nesnel koşulların sınırları içinde, bu oyunları önleyemedi. Bu oyunların sonunda görüp, işçi sınıfına ve milletfeki emekçilere doğruları açıkladı. Ancak doğruların söylenmesinin yetmeyeceği, bunun mutlaka örgütlü mücadele ile ve örgütlenerek desteklenmesi gerektiği bir kez daha ortaya çıktı. Yerel seçimler, bu açıdan da, paha biçilmez kazanımları getirdi.

Türkiye İşçi Partisi, bu seçimlerden, büyük kazanımlarla çıktı. Görevler, ortada. Bu seçimlerin sonuçları, Türkiye İşçi Partisi'nin sorumluluğunda karar görevlerinin de sahibi olduğunu ve olacağını gösteriyor. Bu seçimlerden örgütlü birlik gücün yenilmeyeceği inancı, güçlenerek çıktı. Bu seçimlerden üç kelimelelik bir tek sonuç çıktı: Örgüt, örgüt, örgüt.

"NEHİRLER ENİNDE SONUNDA DENİZE ULAŞIRLAR"

Geçtiğimiz hafta sonunda yapılan yerel seçimlerin en önemli ve olumlu yanı, hiç kuşkusuz, sosyalist hareketin seçimlerde önemli bir adım atması, ağırlığını duyurmasıdır. Türkiye İşçi Partisi 11 Aralık seçimlerinin en kazançlı partisi oldu. Bunun sermaye partileri oy kaybederken, TIP oylarını üç kat artırdı.

- Sermaye basını seçimlerin gerçek anlamını gizlemek için sahte "zafer" başlıkları attılar. Bunların arasında bir yandan "ilerici-lik" sıfatını taşıyan, diğer yandan MHP'yi zafer kazanmış gibi gösterenler üzerinde durmak gerekiyor.
- Seçim sonuçları, sosyalist hareketin önündeki görev ve sorumlulukları açık bir biçimde gösteriyor. Sosyalist hareket, büyük bir hızla sermaye partilerinden kopan geniş yığınları hızla örgütlemek, onlara gerçek hedefler göstermek zorunda.

11 Aralık seçimlerinden önce, partisinin Ankara'da düzenlediği bir toplantıda konuşan TIP Genel Başkanı Boran şöyle diyor:

"Dağlardan kopup gelen dereceler, zaman zaman engellerle karşılaşır, ters yöne doğru akmaya başlarlar. Ama sonra yine yollarını bulurlar. Önce nehirlerle, sonra da denize ulaşırlar. Önlerindeki engelleri birer birer aşarak..."

TIP Genel Başkanı Boran'ın bu sözleri aynı zamanda sosyalist hareketteki çok önemli bir soruna, "nefes sorunu"na işaret ediyordu.

Dağlardan kopup gelen sular birlikte geldiklerinin bir biçimini, karşılaştıkları engellerin önünde, ters aktıkları zaman da denizden çok uzaklara bırakılır. Bunlar için denize ulaşmak bir başarıdır artık. Demek, ancak dereceler ve nehirlerle birlikte, onlardan kopmadan akanlar ulaşabilirler. Hareketin "nefesli" öğeleri onlardır. Diğerleri ise, denizden çok ötede mücadeleyle terkeden "gelip geçici" öğeler.

GERİDE KALANLAR

11 Aralık seçimleri, bir yönüyle kazananlar ve kaybedenleri ortaya koydu.

Kazananlar ve kaybedenler, her zaman, sınıflar ve sınıfsal hareketler olur. Kişiler ne kazanır ne kaybeder. Kişiler, bağlı oldukları hareketle birlikte ileti göder ya da geride kalırlar. 11 Aralık seçimleri kazanan ve kaybeden sınıflar ve hareketlerle birlikte ve bunlara bağlı olarak, geride kalanları ve ileriyi adım atanları da sergiledi.

Bir "ilerici", üslupluk de gerçeklere taban tabana zıt bir biçimde faşist partinin "kazandı"ndan" nasıl söz edebilir?

Bir "demokrat" eğer gerçekler tam tersi ise nasıl "MHP'nin AP'nin tabanını çarşak" ve giderek "güçlendiğini" söyleyebilir?

Bir "ilerici", bir "demokrat" bütün bunları söylerken sosyalist hareketin seçim başarısını nasıl açıklar? Nasıl yukarıdaki iddialarını sosyalist hareketle edilen kufurlerin arasında pazarlamaya devam eder?

SERMAYENİN BÜYÜK OPERASYONU

Eğer ortada bir mizanzen kurulmuşsa, geride kalanlar, dere kenarına yığılan molozlar, birlikte kaybettikleri sınıf adına bu mizanzeneye uygun konuşur, uygun

Organizasyon Çalışmaları Üzerinde Durulmaktadır

Abdi İpekçi pisi pisine kaybetti

Sermaye basını deyip geçmeyin. Sermaye basınının da kendisine özgü kuralları var. Sermaye basını, ne kadar sermayeden yana olursa olsun, sermayenin görüşlerini bir tarafsızlık kışkesi altında göstermeye çalışır. Sermaye partilerini tutar ama, birininin organı olduğunu göstererek ifadelerden kaçınır. Bu kural da son günlerde işlemez oldu. Abdi İpekçi, seçim günlerinin heyecanı ve tezgahladığı oyunları daha iyi tezgahlayabilmek için bütün bu kuralları altüst etmek ihtiyacını duydu. Abdi İpekçi "pisi pisine" kaybetti.

TARAFSIZ HABER-YORUM

14 Aralık Çarşamba gününe ait Milliyet Gazetesi'nin sekizinci sayfasında "Ankara, Üzel" imzasıyla bir haber-yorum yayınlandı. Bir yerde "pisi pisine" yitirilen yerler" ara başlığı var. "Pisi pisine" deyimi gazetecilik dilinde yer almaz. Küllhanbeyleri pek sever. Bu, bir ikincisi, tarafsızlık iddiasında bir gazete, bir seçim sonucunu "pisi pisine yitirilen yerler" olarak sunabilmek için kaybeden partinin organı olmalı. Yalnız, terbiyeksiz bir organ olmalı. Abdi İpekçi'nin bunu bilmesi lazım.

NE HABER, NE HABER

Milliyet'in "pisi pisine" haberi devam ediyor: "Burdur'da daha ilginç bir durum oldu. CHP'li aday 150 oy farkla seçimlerden başarısız çıktı. Aynı yerde TIP 150, bağımsız aday 100 oy aldı. Bu oylar CHP'ye gitseydi şimdi ortada bir CHP'li Belediye başkanı bulunurdu." Vah Abdi İpekçi, vah Pek üzüntüsü. Eğer Abdi İpekçi'de gazetecilik adına ufak birşey kaldıysa, biraz daha yazılması için söyleyelim: Türkiye İşçi Partisi, Burdur'da seçime girmedi ve dolayısıyla da oy almadı.

ORAN NERESİ MİLLİYET NERESİ

Milliyet ve büyük sermaye Halk Partisi'ne, sol oyları toplayıp sermayenin emrine verecek bir kuruluş olarak bakıyor. Burada da en küçük sayılara önem veriyor. Ecevit'in Or-An'daki evine giden gazetecilerin yazdıkları tüm yazılarda da Ecevit'e verilmeyen oyların sorumlusu olarak Türkiye İşçi Partisi görülüyor. "Pisi pisine" sözü de herhalde CHP Genel Merkezi'nden çıkıp Milliyet Gazetesi'ne giriyor.

yazar, uygun çözümler.

Nedir oyun, nedir mizanzen?

Büyük burjuvazi, uzun dönemde güçlendirip geliştirmeyi planladığı faşist hareketi, kısa dönemde, uzlaşmalar, ittifaklar ve koalisyonlar için bir tehdit unsuru olarak kullanmaya çalışmaktadır. "MHP'nin oy kazandığı" ne kadar söylenirse, AP o kadar korkup MHP'den uzaklaşsın, MC'den kopacak ve CHP'ye yanaşsın. Örneğin,

5 Haziran seçimlerinden güçlenerek çıkan faşist harekete karşı gerçek direniş örgütlemek yerine, MHP'nin 11 Aralık'ta da güçlendiği ne kadar söylenirse, ileri ci kamuoya o kadar ürkecek, ürktüğüne bedelini, CHP'nin her türlü uzlaşmaçılığına anlayışla karşılayarak ödeyecektir.

Büyük sermayenin büyük oyunu budur. Ve büyük basının büyük yazırları da, büyük Türkiye'nin en büyük partisinin peşinde bu oyuna kalem sürdükten, bu uğurda belagat örnekleri sergilemektedir.

CHP - MHP ZAFERİ Mİ?

11 Aralık yerel seçim sonuçlarını bir CHP-MHP zaferi olarak göstermek isteyen büyük sermaye basınının tezgahladığı mizanzen ve kimi "ileri"lerin içinde dışarıdıkları acımasız, özette budur.

Oyma seçim sonuçları, 11 Aralık için bir "CHP-MHP zaferi" denemeyeceğini açıkça ortaya koymaktadır. Tüm Türkiye için kesin sonuçlar alınmamakta birlikte, görünen, CHP ve MHP ile birlikte tüm sermaye partilerinin kaybettiğidir. YURUYUŞ'un orta sayfasındaki tablo-

lar da bu gerçeği en azından önemli büyük kentler için ortaya koymaktadır. Bu tablolar göstermektedir ki, CHP ve MHP, AP ile birlikte, Türkiye'nin en büyük ileride önemli oy kayıplarına uğramıştır. Seçimlere katılma oranının düşüklüğü dolayısıyla ortaya çıkan oy kayıplarından söz ederken şu anda sorulabilecek sorular ise şunlardır: İstanbul, İzmir, Kocaeli gibi illerde CHP'nin düşüş yuzdesinin AP'ninkinden fazla olması neyi göstermektedir? CHP'li seçimler AP'li

seçmenlerden daha az kararlı, oy verdikleri partiye daha mı az bağlıdır?

Sonuçlar açıktır. Ortada sermaye partilerinden yana "zafer"den söz edecek hiç bir gerekçe yoktur. Ortada bir tek gerçek vardır: Oylarındaki hızlı düşüşle, seçmeni sandık başına götürmeleriyle, kaybeden, sermaye partilerinin tümü olmuştur. Hızlı erime sürecindeki MSP, CGP ve DP gibi sermaye partilerinin yanı sıra, AP, CHP ve MHP de kaybetmiştir.

NİÇİN SANDIK BAŞINA GİTMEDİLER

Kaldı ki, "sandık başına gitme"de üzerinde önemle durulacak "gerçekçe"lerden hınsladır.

Türkiye'de zam üstüne zam yapan, kuyruk üstüne kuyruk ekleyen, adam üstüne adam ödürlenen bir iktidar işbaşındadır. Böyle bir iktidar karşısında rahat bir zeminde hareket eden ve "umut" olduğuna savaştan bir parti daha vardır. Bu parti, sürekli olarak yerel seçimleri bir "genel seçim" olarak göstermek istemiş, 11 Aralık seçimlerinin MC'nin sonu olduğunu ilan etmiştir.

Böylesine elverişli koşullara sahip bir parti için seçmeni sandık başına götürmemişti? Seçmen bütün olup bitenlerden sonra niçin sandık başına gitmemişti?

Bunun cevabını vermek durumunda olanlar, CHP ile sosyalist hareketleri, CHP'nin verecek bir cevabı olmadığını görmüşlerdir. Cevabı olmadığı için boş "zafer" çiğlikleri almakta, nereye varacağını bilmedikleri bir "MHP başarısı" propagandası yapmaktadır.

Oysa CHP için zafer ne anlam taşıyor. Bu zafer 11 Aralık seçimlerinin sonucu olmayacaktır. CHP'nin beklediği zafer müddetleri 11 Aralık'ta sandıktan değil 11 Aralık öncesi ve sonrasında Demirel'e verilen AP istifa mektuplarında ortaya çıkması görünmektedir.

Sosyalist hareketin ise cevabı çok açıktır. Seçmen kitlesi, herşeyden önce sandık başına gitmeyecek sermaye partilerinden koptuğunu göstermiştir. Sermaye partilerinden kopuş, "üçüncü yol" ya da "güçlü bir iktidar" a taban oluşturmaya dönüşmemelidir. Bunun için tek yol, sermaye partilerinden kopmaların sosyalist almasıdır; görülmeleri, sosyalist örgütün onlara ulaşabilmesidir. Sosyalist hareketin, kitlelerin sermaye partilerinden kopuşunu önlemek gibi bir görevi yoktur. Görevi, sermaye örgütlerinden kopmaları kendi hımmu ile yürütmek, onlara gerçek hedefleri göstermektir. Bu nedenle, 11 Aralık sonrasında sosyalist hareketin önündeki görev hem daha zor, hem daha hayattır.

OYLAR TAPULU MAL MI?

Sosyalist hareketin böylesine önemli görev ve sorumluluklarla yükümlü olduğu bir dönemde oylarını üç kat arttırmaya, hiç kuşkusuz olumlu bir adım, önemlibir atılımdır.

Ancak bu adımı atılması bile, beyinlerini konsere haline getirip zaman zaman açanları büyük bir "infial" e sürüklemiştir.

Hangi cerideye neyi yazarlarsa yazsınlar, böylesinin ortak bir yanı vardır: Bunları oyları o parti ile bu parti arasında alışveriş metası olarak görürler. Sağcısı: "TIP'in 300 bin oyunun CHP'de olduğunu" yazar, CHP'lisi de böyle düşünür. CHP'lisi, AP'nin oylarının MHP'ye geçtiğini yazar. Zaman zaman da CHP AP'nin oylarını alır. Ama hep "alır" Sosyalist hareket gelince, o oy almaz, yalnızca "böler". Diğer partiler hep bir

birlerinden oy alırlar. Sosyalist hareket ise hep "oy böler".

Bu düşüncenin en harcıalem kalemlelerinden biri son olarak "TIP'in oyları bölmesi" yüzünden CHP'nin Burdur belediyesini kaybetmesine ağıdı. TIP'in Burdur'da seçimlere katılmadığını öğrenme zahmetine bile katılmadı.

Katılsa ne olacak? Şunu bilmek gerekiyor. Oylar hiç kimsenin ve hiçbir partinin tapulu malı değildir. Sosyalist hareketin oyları CHP'nin tapulu malı değildir. Sosyalist hareketin oy potansiyeli şu ya da bu partiden "bölünecek" oylar olarak düşünülere bir hatırlatma yapmak gerekiyor: Sosyalist hareket, tüm partilerden, oy alır. Sosyalist hareket, sermayeden ve sermaye partilerinden kopar tüm emekçilerden oy alır. Sermaye partilerinin oylarındaki hızlı düşüş ve sosyalist hareketin oylarındaki hızlı artış bunun en açık kanıtı değil mi?

AZGINLAŞAN FAŞİST SALDIRILARA KARŞI

Kimilerinin iddia ettiklerinin tersine faşist örgütün bu seçimlerde önemli kitlelere ulaştığını, en başta bizzat faşistler tesbit etmiş görünmektedirler.

Seçimlerden sonra özellikle Ankara'da yoğunlaşan saldırı ve tertipler bunun en açık kanıtı, faşist örgütün başarısızlığını örtme çabalarıdır. ODTÜ'de düzenlenen profesyonelce jenositten sonra, bir başka saldırı da ADMMGA öğrencilerinin bulunduğu bir kahveye yöneltilmiştir. Daha sonra ilericilerin bulunduğu TMMOB binası, bir başka provokasyona hedef olmuştur. Yapılan saptamalara göre, seçimler izleyen bir iki gün içinde Türkiye'de 150 aynasal saldırı cereyan etmiştir.

Ancak faşist saldırıların eylemlerinde giderek profesyonelleşmeleri, hiç kuşkusuz tek belirleyici etken değildir. Bunun karşısında demokratik güçlerin deneyimi ve kararlılığı da bilinmektedir. ADMMGA'daki saldırıdan sonra, Hakan Yurdakuler olayına olduğu gibi ilericiler kemayununun sınırları topluca karşı çıkışı, demokratik güçlerin TMMOB olayında gerilemeden provokasyona göğüs germesi, bunun en açık kanıtlarıdır.

Demokratik mücadele, bütün sabotajlara karşın, giderek gelişmekte, demokratik güçler arasındaki birlik ve dayanışma pekişmektedir.

DENİZE ULAŞILACAK

Türkiye'de bir dönem kapanmakta, yeni bir dönem açılmaktadır. Yeni dönem, demokratik, demokratik mücadele anlayışında olduğu kadar, sosyalist örgütlenmede, sosyalist çalışmada da yeni ilkeleri herabesinde getirmiştir. 1970 öncesinin bir bölüm ilericisi, 1970 öncesinde kalmıştır. 1971 öncesinin temel olarak dinciliğe dayanarak gericiliği de geride kalmış, yerini kitlesel faşist hareket ve örgütlenmeye terk etmiştir. 1971 öncesinin "eyyamcı" sosyalistliği de geride kaldığını bu seçimlerde göstermiştir. "Mezhep" ilericiliğinin gerilemeye mahkum oluşu gibi...

Türkiye'de yeni görevler ortaya çıkılıca sınıf mücadelesi sağlanı temelleire oturmaktadır, sağlanı temelleire oturduka yeni görevlerin üzerine şevkle yürümektedir.

Sağlıklı, kalıcı, bilinçli ve örgütleyici sosyalist hareketin önündeki temel görev, düzenden ve düzenin partilerinden

• CHP Genel Başkanı Ecevit'in hükümet kurması halinde, Hürriyet Gazetesi'nden Cüneyt Arcayürek'e TRT Genel Müdürlüğünü önerdiği öğrenildi. Arcayürek'in TRT Genel Müdürü olmasından sonra bu kurumun adının MITRT olarak değiştirilmesine şaşmamak gerekecek.

Ecevit'in TRT Genel Müdürü adayı: Cüneyt Arcayürek

CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit, gazetecilikten büyük bir partinin Genel Başkanlığına ve Başbakanlığa yükselmiş bir politikacı. Tekrar başbakan olmayı umut ediyor. Fakat bütün bu uğraşları içinde kendi mesleğini ve meslektaşlarını hiç unutmuyor. Bir kez her hafta basın organlarının seçme temsilcileri ile evinde görüşüyor. Cüneyt Arcayürek, Kemal Aydar, Uğur Mumcu, Mehmet Ali Kışlalı, Teoman Erel ve Orhan Duru, her hafta CHP Genel Başkanı'nın "brifing" yaptığı gazeteciler.

ÖDÜNLER VE ÖDÖLLER

Ecevit, meslektaşlarını hiç unutmuyor. Haziran seçimlerinden önce kendisine kontenjan milletvekiliği vaat edilenlerden bir bölümü gerçekleştirdi. Milliyet'ten Üzer Oral, seçilemeyecek bir yerde olsa da, CHP İzmir Listesinden kontenjan adayı oldu. Ankara'dan Altan Öymen, seçilecek bir yere kondu. Öymen de seçilinceye kadar Ecevit brifinglerinin müdavimleri arasında idi. Haziran seçimlerinden hemen önce Cumhuriyet'ten Kemal Aydar da kontenjana alındı ve hatta tercüme hali bile istendi ise de son anda vazgeçildi. Ancak bu kez yerel seçimlerde ksmi bir telafi yoluna gidildi. Cumhuriyet'in Ankara Bürosundan ve Ecevit gezilerinin müdavimi olup, bunlarla ilgili bir de kitap yazarak yazar olan Turgut Güngör, CHP Ankara listesinden Belediye Meclisine aday gösterildi, Şu anda Cumhuriyet'ten Turgut Güngör, gazeteciliğin yanında Ali Dinçer ile birlikte Ankara kentinin sorunlarıyla da uğraşıyor.

TRT: CÜNEYT ARCAYÜREK

Cumhuriyet Halk Partisi'nin yeniden hükümet kuracağı söyleniyor. Hükümet kurması halinde TRT Genel Müdürü belli oldu. Ecevit, Cüneyt Arcayürek'i TRT Genel Müdürü yapacak. Doğrusu CHP'nin hükümet olması halinde Arcayürek'i Genel Müdür yapmak zor olmayacak. MİT'ten, Milli Güvenlik Kurulu'ndan veya Çankaya Köşkü'nden hiç bir tiraz gelmeyeceği muhakkak. Böyle bir durumda TRT adını, her halde, şöyle değiştirecek: MITRT

TEK GÖÇLÜK: CEM

Yalnız bir tek göçlülük var. YORUYOŞ'un ısrarla belirttiği gibi şu anda TRT'nin hukuki Genel Müdürü İsmail Cem. Danıştay, daha önceki kararlarıyla tutarlı davranarak, TRT Genel Müdürlüğüne veya vekilliğine bir atama yapılınca İsmail Cem'in dava açması halinde atama kararını iptal ediyor. Nevzat Yalçıntaş'ı yeniden ve bu kez vekili olarak atama kararında da, Cem'in açtığı dava üzerine, Danıştay iptal etti. Bu yüzden İsmail Cem'in rızası olmadan TRT Genel Müdürlüğüne İsmail Cem'den başka bir kimse getirilemez.

Cem razı olur mu, olmaz mı? "İşçi sınıfı" gazetesinin başyazarı İsmail Cem'in "işçi sınıfı" adına Cüneyt Arcayürek'in Genel Müdürlüğüne razı olmasını sağlamak gerekecek. Her halde zor olmayacak.

ADMMGA Öğrencileri Demokratik Güçleri Arkalarında Bulacaklar

kopanları sosyalizme ve sosyalist örgüte kazanmaktadır. Bu yalnızca sosyalizm mücadelesinin değil, demokrasi mücadelesinin de en temel belirleyicilerinden biri olacaktır. Sosyalizm bayrağı yükseldikçe demokrasi bayrağı, demokrasi bayrağı

ğı yükseldikçe de sosyalizm bayrağı yükselsecektir.

Hareket yeni bir hız ve şevkle ilerleye atılmıştır. Ve "eninde sonunda denize ulaşacaktır."

FAŞİZM YENİLGİSİNİ ÖRTMEK İÇİN TERÖRÜ ARTIRIYOR

Faşist Saldırıların Sonucunu: İnsanlık Dışı Olay

15 Aralık Çarşamba günü 19.00 'da berlerinde spiker, CHP Genel Başkanı'nın son demecini aktarıyordu. Demek Ankara'daki hava kirliliğinin ulaştığı boyutları ve bunun halk sağlığı üzerindeki olumsuz yansımalarını anlatıyordu.

15 Aralık Çarşamba günü Eoovit'in bu demeci verdiği saatlerde Ankara'da halkın sağlığı üzerinde gerçekten olumsuz yansımalar gerçekleşmekteydi, ancak bu sadece hava kirliliğinin sonucu değildi.

Maltepe'de sabahın ilk saatlerinde Ankara Devlet Mühendislik Mimarlık Akademisi İleri Öğrencilerinin toplandı; Albayrak Kahvehanesini polis basıyor ve kısa aramadan geçiyordu. Bu olay çevrede yaşayanlar ve bemen yandaki Anıt Otel işçilerinin olağan karşılanıyordu. Oysa bir süre sonra gelişecek olaylar hiç de olağan değildi. Hele hele "korunan demokrasinin" ve gözümüz gibi sakınlın "hayırlı devlet" in kabul sınırlarını hiç de değildi.

İNSANLIK DIŞI SALDIRI

ADMM'daki faşist-polis işbirliği sonucu gerçekleştirilen işgal sonrası öğrencilerin özavurularını gerçekleştirebilmek ve etkilerini sürdürebilmek amacıyla uyguladıkları bir yöntemdi okula en yakın kahvede butuşup topluca demlere girmek. Bunu çevrede yaşayanlar, yakın işyerlerindeki çalışanlar, okul yönetimi ve elbetteki polis ve faşistler de bilmekteydi. Çevredeki işyerlerindeki işçiler hergün kanayan bu yaraya karşı polis hergün giriştiği yeni olayları gözlemlemekte ve ellerinden geldiğince öğrencilerle haber ulaştırmaya çalışmaktaydılar.

Ancak Çarşamba sabahı 8.30 dolaylarında gerçekleştirilen arama o denli olağan bir gelişmeydi ki hiç kimse şüphelenmemişti. Ve öğrencilerin en yoğun biçimde toplandıkları saat olan 9.00 da olan oldu. 250 kişinin aramada, yakındaki işçilerin sarıntı maske ve şiddetli depresyon belirtileri bir patlama oldu. İki inceleme kahve sahibinin masanın altına monte edilen çok kuvvetli bir saatli bombanın patladığını gösteriyordu. Kahvede üç duvarın çökertme, buzdola-

bunu, masa ve sandalyeleri yok eden çay ocağını yerlebir eden patlama, içeridekilerin de kol ve bacaklarını sağa sola uçuruyor, lavana deri parçalarını yapıyoruyordu. Patlama sonrası dışarıya doğru kaçışan öğrencileri anında yetişen polis oplayarak içeri sokmaya çalışıyordu. Patlamadan 3-4 dakika sonra ise trafik Kızılay'dan ve Beşevler'den kesiliyor ADMM'a ablukaya alınıyordu. Bu yoğun güvenlik önlemlerine patlamadan birkaç dakika önce çay içmek üzere kahveye giren 3 toplu polis ve onları aceleyle dışarı çağırın komiserleri de katılıyordu.

KITLE TEPKİSİ

Patlama sonrası coplamada Anıt Otel işçileri ve o strada KÖY-KOOP'ta bulunan CHP Adana Milletvekili'de nasabını alıyordu. Yaralanan, kolları bacakları kopan arkadaşlarını hastaneye yetiştirmek üzere taşıyanlar, trafiğin kesilmesi ve ara yollardan çıkan araçların da polise durdurulması üzerine uzun süre konuşurken zorunda kalıyorlardı. Doğal olarak sürekli cop yiyerek yapılan bu çalışma çevredeki çalışanlar tarafından da desteklenince polis geri adım atmak zorunda kaldı.

İçin ikinci perdesi de Hacettepe Hastanesinde yaşandı. Önce yaralıları götürülenler, sonra da kan vermeye gidenler polise coplandı, taşlandı. Hastane kapatıldı, giriş çıkış yasaklandı. Ancak haber duyulmuştu ve sosyalistlerin temsilcilerinde bulundukları işyerlerinde çalışan işçiler ve memurlar işyeri taşılarıyla Hacettepe Kan Merkezi önüne götürilmeye başlandı. Polis başta engel olabiliyordu. Ancak bu kez yanılmıyordu. Gelenler raslantı eseri olayı duyan insanları duyularla yardımına koşan kişiler değildi. İşyerlerinde yapılan sürekli anonslar sonucu toplanan binlerce itiraz, demokrat, sosyalist kişilerdi ve onları polis copu yuduramıyordu. Kısa sürede kan merkezinde yüzlerce kişi birikti. Kan merkezine yetkilileri kan vermek için bekleyişlere yetişemiyordu. Polis geri çekilmek zorunda kalmıştı. Az sonra hastanede ki baskını da geri almak zorunda kalan polis çakışıklık içindeydi.

YEREL SEÇİMLERİ BOMBALAR İZLEDİ. YEREL SEÇİMLERDE GERİCİ-FAŞİST PARTİLERİN İFLASI VE GERİLEMESİ BOMBALARLA, SALDIRILARLA, PROVOKASYONLARLA KAPATILMAYA ÇALIŞILDI. SEÇİMLERİN HEMEN ARDINDAN İLERİCİ ÖĞRENCİLERE İLERİCİ KURULUŞLARA YÖNELİK SALDIRI VE BASKILAR BUNUN KANITI. AMA ARTIK SALDIRILARA KİTLELER TEPKİ GÖSTERİYOR. SALDIRGAN KÖPEKLER MEYDANI BOŞ BULAMİYORLAR. ADMM'DAKİ OLAYLARDAN SONRA YÜZLERCE EMEKÇİNİN ÖĞRENCİLERİ HASTANEYE TAŞIMASI VE YİNE YÜZLERCE KİŞİNİN KAN VERMEK ÜZERE HASTANEDE BİRİKME SİNİ BUNU GÖSTERİYOR.

TMMOBYE SALDIRI

Tüm gözler bu kitle kıyamına çevrilmişken Ankara'nın merkezinde başka bir olay yaşanmaktaydı. MC'nin küçük ortığı, AP içinde gelişen olaylara karşı, belki de "kavga dan döneni vurun" emri ne uyarak AP'nin Selanik Caddesi'ndeki Genel Merkezine silahlı bir baskın düzenliyordu. Saldırı içinden cevaplanıyor ve gösünde "kurt döğmesi bulunan, polis raporuna göre de cebinden iki dinamit çıkan üst rütbeli bir "ükücü" "şehit oluyordu". Bu olayın da ikinci perdesi başlamaktaydı. Saat 12.30 dolaylarında gerçekleştirilen baskından sonra AP Genel Merkezinden fırlayan ve başlarında 3 AP'li Milletvekili olan topluluk MHP'li baskuncularla birleşip, "komünistlere Güim" sloganıyla elli metre ötedeki Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) genel merkezine saldırıya geçiyordu. Yine gariptr ki, olaydan iki dakika sonra olay yerine gelen yoğun güvenlik kuvvetleri bilgiyi AP'li dokunulmazlardan edinip, TMMOB'yi sanyordu. Sonradan öğrenildiğine göre arama yapmak gibi 'yasal' bir eylem için sarılan TMMOB'nin alt kat camları kırılıyor ve çekik yelekli polis tim'leri alt katı "kurtarıyorlardı". Ancak yine hesaplanmayan bir şey vardı. TMMOB'nin hemen tüm Oda yöneticileri ilerci, sosyalist unsurlardan oluşuyordu. Kısa bir süre sonra TMMOB'nin ve bağlı Odalarının yöneticileri TMMOB merkezinde toplanıyor ve polis baskınınun yasa dışı bölümlerini engelliyorlardı. Ancak polis "birsey" bulmak zorundaydı. Halkveveri Genel Başkanı Ahmet Yıldız ve diğer milletvekillerinin konuştığı bir izni toplantı sonrası dağılmakta olan 75 genç tam aranan cindesti. Ve istedik de giriş katında yerde bırakılmış ki tabanca bulunmuştu. (1)

Saldırının sonra TMMOB ve bağlı 18 odası adına yapılan basın toplantısında; "Güvenlik görevlilerinden ve binaya giriş imkanı olmayan kişilerin baskından arama izni soran, Birlik Genel Sekreter Yardımcısı Oğuz Turkyulmuş ve İnşaat

Mühendis Ahmet Epli bir kısım güvenlik görevlileri tarafından dövülmüş ve götürülmüştür. Daha sonra adı geçen iki arkadaşımızın poliste olmadıkları yetkililerce belirtilmiştir." denilmektedir. Polis daha sonra iki kişinin "kendilerinde" olduğunu kabul edecektir.

"Fallı meçhul" emnetlerin, arsarlar. da kurşuna dizme olaylarının turmündürlüğü son günlerde "güvenlik kuvvetlerine yardım eden" karanlık güçlerin bu olaylarda da etkili olduğu görülmüştür.

Ankara'da birbirini peşisra gelişen bu iki olay tüm Türkiye'de oniki saat içinde girilen 150 bomba olayının yalnızca iki tanesiydi. 2 Aralık günü ODTU'da girilen kitle katliamının daha profesyonel ve daha üst düzeyde sürdürülmesiydi.

Olaylar gece de sürdü, Abidinpaşa'da 7 kişinin yaralanmasına yol açan bir patlama daha gerçekleştirildi, gece boyunca tüm Türkiye patlama sesleri ile çnladı.

DERSLERİNİ ALACAKLAR

Bütün bu olaylar, seçimlerde gerileyen MC'nin ve faşist partinin gerilemesini gözlemek amacıyla faşizmi turandırmaya çabalarının bir göstergesiydi. Türkiye'de seçimlerde solun ve sağın sosyalist hareketin kazandığı başarıya faşizmin tepkisiydi.

Ancak Maltepe'deki kitle kıyamına karşı girilen kitlesel tepki de TMMOB'ye karşı girilen saldırının bilinçli biçimde boşa çıkarılması faşizmi biraz daha ükütüdü. Öyle ki faşist örgütlerin yöneticileri söyledikleri yalanları yüzlerine gözlerine buluşturdular. Faşist partinin "barış meleği" genel başkanı ise ağzını bile açmadı.

Ama faşizm öyle engeldize turandırmayacak. Artık kıyımlar sessizlikle gerçekleştirilemeyecek. Tepkiler kitlesel olacaktır. Mutlaka yantımları alınacak. Demokratik toplumsal muhalefet seçimlerden de aldığı hızla sağlam adimlarla faşizmin üstüne yürüyecek ve mutlaka zafer işçi, emekçi sınıfların ve onların örgütlü gücünün olacak.

TMMOB'yi Hedef Alan Provokasyondan Sonra

TİP OYLARINI BÜYÜK ÖLÇÜDE ARTIRDI

Türkiye İşçi Partisi 11 Aralık yerel seçimlerine Türkiye'nin çeşitli il ve ilçelerinde katıldı. Türkiye İşçi Partisi'nin yaklaşık olarak tüm ilçeleri ile birlikte seçimlere katıldığı illerde diğer partilerle birlikte aldığı oyların 5 Haziran sonuçları ile karşılaştırması dergimizde ayrıca yer alıyor.

Aşağıdaki tabloda, Türkiye İşçi Partisi'nin iller ve ilçeler olarak aldığı sonuçların tümü yer alıyor. Bu tablodaki rakamlar, Partinin gelişmesi hakkında yeterli bir fikir veriyor.

Tablo incelenirken, dikkat edilmesi gereken bazı noktalar var. Birincisi bu rakamların genel seçimler için kıstas teşkil edecek tek seçim olan İl Genel Meclisi seçimlerine ilişkin rakamlar olması. Belediye başkanlığı ve belediye meclisi seçimleri sonuçları bu nedenle bu tabloda yer almıyor.

İkinci nokta, tablonun son kolonunda yer alan "Ek Bilgi" bölümüne ilişkin. Örneğin Türkiye İşçi Partisi 1977 Haziran genel seçimlerine Adana'nın tüm ilçelerinde katılmış iken, bu kez İl Genel Meclisi seçimlerine aynı ilin yalnızca Merkez ve Kadiri ilçelerinde katılmıştır. Dolayısıyla (773) oy yalnızca Merkez ve Kadiri oylarıdır. Aynı şekilde Türkiye İşçi Partisi'nin İl Genel Meclisi seçimlerine bir ilin tek ilçesinde ya da bir iki ilçe dışında tüm ilçelerinde katıldığı diğer iller olmuştur. Bunlar da tablonun "Ek Bilgi" kolonunda gösterilmiştir.

İL GENEL MECLİSİ SEÇİM SONUÇLARI

İL	Haziran Genel Seçim Sonuçları	Aralık İl Genel Meclisi Seçim Sonuçları	Ek Bilgi
Adana	911	773	İl Genel seçimlerine TIP yalnızca Merkez ve Kadiri ilçelerinde katıldı.
Afyon	—	418	Yalnızca Emirdağ ilçesinde katıldı.
Amasya	391	2732	Dergi hazırlanırken kesin sonuç elde edilemedi.
Ankara	3544	8790	Tüm ilçeler
Antalya	—	496	Yalnızca Merkez'de katıldı
Aydın	—	271	Nazilli'de katıldı
Balıkesir	—	993	Merkez ve Bandırma
Bolu	—	773	Düzce
Bursa	1120 (tüm ilçelerin sn.)	3856	Bursa'nın 1 ilçesinde seçime katılmadı
Çanakkale	—	176	Merkez
Çorum	—	554	Merkez
Diyarbakır	2731 (tüm ilçelerin sn.)	2566	Merkez, Lice, Bismil ve Ergani ilçelerinde katıldı

Eskişehir	—	1905	Tüm ilçeler
Gaziantep	—	781	Merkez
Giresun	—	2876	Merkez ve Bulancak
Hatay	604	3228	Hatay'ın 1 ilçesinde katılmadı.
İçel	(tüm ilçelerin sn.)	—	1008
İstanbul	4816	7114	Silifke ve Erdemli dışındaki ilçelerde katıldı. 3 ilçeden kesin sonuç alınmadı.
İzmir	1705	5110	tüm ilçeler
Kayseri	678 (tüm ilçelerin sn.)	1250	Tüm ilçeler
Kocaeli	433	1792	Seçimlere Merkez, Bünyan ve Develi ilçelerinde girildi. Kesin sonuç alınmadı.
Konya	—	300	Tüm ilçeler
Kütahya	—	1688	Yalnız Ereğli'de seçime girildi.
Malatya	—	300	Kesin sonuç alınmadı
Manisa	1256 (tüm ilçelerin sn.)	3673	Merkez'in yaklaşık sonucu
Muğla	483 (tüm ilçelerin sn.)	2218	Manisa'nın iki ilçesinde seçime girilmedi.
Niğde	—	905	Muğla'nın iki ilçesinde seçime girilmedi.
Ordu	—	578	Aksaray
Samsun	891 (tüm ilçelerin sn.)	737	Merkez
Tekirdağ	—	2216	Yalnız Merkez'de seçime girildi.
Urfa	—	1326	Tüm ilçeler
Zonguldak	—	1504	Siverek
			Ereğli ve Merkez

OY ORANI BÜYÜK ÖLÇÜDE ARTTI

Türkiye İşçi Partisi Haziran Genel Seçimlerinde tüm ilçeleri ile birlikte seçime katıldığı Kars ve Tunceli'de bu kez İl Genel Meclisi seçimlerine katılmamıştır. Bu nedenle bu iller tabloda yer almamaktadır. Tüm illerle birlikte Haziran seçimleri sonucunda TIP 20683 oy almışken, son İl Genel Meclisi seçimlerinde aldığı oy 60 binin üzerindedir. Genel seçimlere katılan 15 ildeki seçmen sayısı ile İl Genel Meclisi seçimlerine katılan il ve ilçelerdeki seçmen sayısının yaklaşık olarak eşit olduğu düşünüldüğünde, TIP'in oy oranını da önemli ölçüde artırdığı ortaya çıkar.

SERMAYE PARTİLERİNİN SOSYALİZME KARŞIYLAŞTIRILMASI EDİLMİŞTİR

Önceki hafta sonunda yapılan mahalli seçimler, Türkiye'nin politik yaşamında önemli ve kritik bir döneme rastladı. Türkiye'de bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesine getireceği perspektifler açısından son seçimler önemli bir laboratuvar niteliği taşıyor. İleride sonuçlar üzerinde daha ayrıntılı olarak durulacak.

Şu anda elimizdeki bilgiler tam ve yeterli değil. Özellikle genel seçimler için gerçek bir karşılaştırma olanağı veren II Genel Meclisi seçimlerinde sonuçların geç alınması, bunun temel nedenleri arasında. Bu açıdan daha ayrıntılı bilgi ve dokümanlar için bir süre daha beklemek gerekiyor.

Yine de eldeki bilgilerden hareketle belirli bir sonuca ulaşmak mümkün. Bu sonuç, 11 Aralık seçimlerinde tüm sermaye partilerinin gerilediğine işaret ediyor. Katılma oranının bugüne kadar hiçbir yerel seçimle kıyaslanamayacak ölçüde düşük olması, sermaye partilerinin, ellerindeki geniş olanaklara, yığınlara ulaşma araçlarına rağmen, seçmenleri sandık başına götüremediklerini gösteriyor. Seçmeni sandık başına götürememek tek başına bir gösterge.

ORGUT BİLİNCİNE VARABİLMEK, ÖRGÜTÜN ANLAMINI KAVRAYABİLMEK SOSYALİZME ULAŞABİLMEDE EN ÖNEMLİ UNSURLARDAN BİRİ. ÖRGÜT BİLİNCİ VE DISİPLİNİ, BUGÜNÜN MUCADELESİNDE, YARDIMIN SOSYALİZMİ KURMA UĞRAŞINDA EN BELİRLEYİCİ FAKTÖRLERDEN BİRİ.

Ancak sandık başına gidenlere rağmen tüm sermaye partilerinin büyük oranda oy kaybetmeleri, bu partilerden ve onların düzeninden kopuşun bir başka göstergesi oluyor.

11 Aralık seçimleriyle, yığınlar sermaye partilerinden umudu kestiklerini gösterdiler. Buna karşılık, sosyalist örgüte verilen oyların hızlı artışı, bu umutsuzluğun umuda dönüşürme sürecinde ileri adımların atıldığını da sergiliyor. Aralık seçimlerinden sosyalist partinin kazançlı tek parti olarak çıkması bunun en açık kanıtı.

Tablonun ilginç yanlarından biri de şurada: AP-CHP karşılaştırması yapıldığında, Hatay, İstanbul, İzmir ve Kocaeli gibi illerde CHP'nin oy kaybının AP'nin oy kaybından daha hızlı olduğu görülüyor. Yedi ilin toplamı alındığında da CHP'nin oy kaybı AP'nin oy kaybından % 8 daha yüksek. Diğer illerdeki sonuçların bu rakamı ne ölçüde etkileyeceği şu anda bilinmiyor. Ancak, İstanbul, İzmir ve Kocaeli gibi illerde CHP'nin oy kaybının AP'nin oy kaybından daha hızlı olduğu görülüyor. Yedi ilin toplamı alındığında da CHP'nin oy kaybı AP'nin oy kaybından % 8 daha yüksek. Diğer illerdeki sonuçların bu rakamı ne ölçüde etkileyeceği şu anda bilinmiyor. Ancak, İstanbul, İzmir ve Kocaeli gibi illerde CHP'nin AP'den daha hızlı oy kaybetmesi üzerinde CHP yöneticilerinin herhalde durması gerekiyor.

Diğer bir sonuç da bütün "zafer" çığıklarına karşın, özellikle Batı'nın gelişmiş illerinde MHP'nin önemli oy kayıplarına uğraması. Seçimlere katılma oranının düşük olduğu da, eğer MHP "seçmenle-

rini sandık başına götürebilen disiplinli parti' ise, bu düşüşün gerekçesi olamaz. MHP'nin düşüş hızı % 70 ile Manisa'da, % 58 ile İzmir'de ve % 51 ile Kocaeli'de en yüksek düzeylere ulaşıyor. Bursa, İzmir, İstanbul, Kocaeli ve Manisa'da ise MHP'nin oylarındaki düşüş hızı, AP'nin oylarındaki düşüş hızını aşıyor.

Tablolar, 11 Aralık seçimlerinin tek kazançlı partisi TIP'in hemen hemen tüm partilerin tabanından oy aldığını kaba bir biçimde de olsa gösteriyor. 7 ilin toplamında da görüldüğü gibi, oylarını artıran tek parti, Türkiye İşçi Partisi. 7 ilin toplamında Türkiye İşçi Partisi'nin oy kazançlı % 147'yi buluyor. Burada TIP'in 1977 Haziran seçimlerinden farklı olarak Manisa'nın iki ilçesi ile Bursa'nın bir ilçesinde seçimlere katılmadığını belirtmek gerek.

Oy kayıp hızlarına göre kaybeden tüm sermaye partilerinin sıralaması ise şöyle: CGP, DP, TBP, MSP, CHP, AP ve MHP

Özetle TIP dahil partilerin 5 Haziran genel seçimlerinde aldıkları sonuçlarla 11 Aralık seçimlerinde aldıkları oyların karşılaştırmasını bu tablolarda bulmak mümkün. 11 Aralık sonuçları, II Genel Meclisi sonuçları. Son kolonlarda partilerin oy kayıp ya da kazanç yuzdeleri belirtiliyor.

İL GENEL MECLİSİ SEÇİM SONUÇLARI (7 İL)

İLİ: ANKARA

Partiler	5 Haziran Genel Seçimlerinde alınan oy	11 Aralık seçimlerinde alınan oy	Fark (+)(-)	Değişim oranı %
CHP	460 509	312 890	- 147 619	- 32
AP	277 120	182 260	- 94 860	- 34
MSP	55 223	33 553	- 21 690	- 39
MHP	77 178	69 632	- 7 546	- 10
DP	13 241	7 382	- 5 859	- 44
CGP	11 700	4 350	- 7 350	- 53
TBP	6 841	5 050	- 1 791	- 26
TIP	3 544	8 790	+ 5 246	+ 148

SOSYALİST HAREKETTE EMEKÇİ KİTLELERE ULAŞABİLMEK, MUCADELENİN TEMEL HEDEF VE ARAÇLARI ARASINDA TIP BÖTÜN ENGELLERİ GÖÇÜLENEREK İŞÇİ VE EMEKÇİ KİTLELERE ULAŞMAYA ÇALIŞTI. İŞ YERLERİNDE, KÖY MEYDANLARINDA, EMEKÇİ KAHVELERİNDE SESİNİ DUYURDU

SOVYETLER BİRLİĞİ'NDE HAFTALIK OLARAK YAYINLANAN VE ÇEŞİTLİ DİLLERDE BASILAN NOVAYA VREMYA (YENİ ZAMANLAR) DERGISİNİN, BU AY YAYINLANAN 49. SAYISINDA TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ GENEL BAŞKANI BEHİCE BORAN İLE BİR GÖRÜŞME YER ALIYOR. EKİM DEVRİMİ KUTLAMA TÖRENLERİNE DAVETLİ OLARAK BİR SÜRE ÖNCE SOVYETLER BİRLİĞİ'NE GİDEN BORAN'IN NOVAYA VREMYA'YA VERDİĞİ DEMECİ OKURLARIMIZA SUNUYORUZ:

"GEÇMİŞTEKİ BAŞARILAR, GELECEKTEKİ BAŞARILARIN GÜVENCESİDİR"

◊ *Türk-Sovyet ilişkileri, son zamanlarda, gerek hükümetler gerekse kamu kuruluşları arasındaki ilişkiler açısından giderek genişlemekte ve güçlenmektedir. Diğerler bir yana, heyetinizin Başlı Komitesi'nin daveti üzerine ülkemize yaptığınız ziyaret de bunun konusudur. Ülkemiz ve halklarımız arasındaki işbirliği konusundaki görüşlerinizi neledir?*

* Kanımızca Türk ve Sovyet halkları arasındaki bağların gelişip güçlenmesi, son derece olumludur. Devletler arasında iyi ilişkilerin kurulması, halklar arasında gerçek dostluğu geliştirdiği ölçüde kalıcı ve sağlam bir niteliğe kavuşur. Bu da hiç şartıca değildir; Çünkü, tüm halklar doğaları gereği barışsever ve dosttur. Çünkü; değişik ülkelerin halkları arasında hiçbir uzlaşmaz çelişki yoktur.

Burada özellikle bir noktayı vurgulamak istiyorum. Dünyamızın önemli bir bölgesinde ortak sınıra sahip Türkiye ve Sovyetler Birliği arasında doğal ve dostça ilişkilerin geliştirilmesi, ülkelerimizin hayati çıkarları ile tam bir uyum içindedir ve bu bölgelerde barış davasına katkıda bulunacak bir nitelik taşımaktadır.

Partimizin politik faaliyetinde nihai hedef kapitalizmden sosyalizme geçiş olduğuna göre, dünyanın ilk ve en gelişmiş sosyalist ülkesini ziyaret ederek 60 yıl içinde kazandığı başarıları gözlerimizle görmek, bizler için büyük önem taşımaktadır. İnaniyoruz ki, Büyük Ekim Sosyalist Devrimi ve ülkenizin sosyalizmin inşasında elde ettiği başarılar, Sovyetler Birliği'nden öğrenecek ve diğer ülkelerde kullanılacak birçok deneyim olduğunu açıkça göstermektedir.

* *Türkiye'de ilerici demokratik hareketin ve bu arada özellikle partinizin güncel görevlerini nasıl tanımlayabilirsiniz?*

* Türkiye'de ilerici demokrat hareketin önündeki en acil görev faşizm tehlikesinin bertaraf edilmesidir. Bu tehlike son yıllarda giderek artan ölçüde gündeme gelmiştir. Türkiye, emperyalist güçlere büyük ölçüde bağımlı bir ülkedir, sürekli olarak bu güçlerin baskısı altındadır. Nihayet emperyalizm, faşizm dahil tüm gerici güçlerin başlıca destekçisi olduğuna göre, emperyalizmin oyunlarına karşı mücadele hayati bir zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır.

Partimizin çizdiği platformda, tüm yurtsever, ilerici ve demokrat güçlerin işbirliği ve dayanışması, emperyalizme ve faşist tehlikeye karşı eylem birliği öngörülmektedir.

Kısaca özetleyecek olursak, mücadelemizin temel hedefleri şöyle sergilenenir: İlk olarak, politik, ekonomik ve toplumsal alanlarda demokratik hak ve özgürlüklerin genişletilmesi. Türkiye'de temel hak ve özgürlükleri sınırlayıcı nitelikte birçok yasa ve hüküm bulunmaktadır. Ayrıca şunu da belirtmek gerekir ki, demokrasinin politik alanda geliştirilmesi ancak tekelilerin ve büyük burjuvazinin ekonomik gücünün kırılmasıyla mümkündür. Dolayısıyla bu hedefe ulaşmak için verilecek mücadele, partimizin ikinci önemli görevini oluşturmaktadır. Bu konuda partimizin programındaki hedef, bankacılık, madencilik, sigortacılık ve dış ticaretin yanısıra, ekonomide kilit mevkiileri tutan büyük işletmelerin devletleştirilmesidir.

Üçüncü olarak, emperyalizme karşı mücadelesinde, Partimiz, NATO'dan CENTO'dan ve diğer emperyalist örgütlerden çıkılmasını savunmakta, ABD ile ikili anlaşmaların feshini, Türkiye'deki yabancı askerî üslerin tasfiyesini ve yabancı şirketlerin varlıklarına devlet tarafından el konulmasını istemektedir.

Anti-emperyalist ve anti-faşist mücadeledeki somut hedefler, Partimiz tarafından benimsenen ve açıklanan "Demokrasi Bildirgesi"nde daha ayrıntılı bir biçimde sergilenmektedir.

* *Son bir soru: Sovyetler Birliği'nden hangi başarılarla memnunsunuz?*

* Sovyetler Birliği konusunda çok şey duyduk, çok şey okuduk. Ancak her şeyi bir kez de gözlerimizle görmek oldukça farklı. Bu benim Sovyetler Birliği'ne yaptığım ilk ziyaret ve bu ziyaret sonucunda Sovyetler Birliği'nin 60 yılda kazandığı büyük başarılarla bizzat tanıştığımı söyleyebilirim. Gördüklerim bana şunu kanıtıyor: Ülkenizin hedef olarak seçtiği bütün büyük ve yeni görevler, aynı geçmişteki görevler gibi başarıyla yerine getirilecektir.

LERİNDEN KOPUŞ, E KANALİZE ELİDİR

İLİ: BURSA

CHP	158 364	137 001	- 21 363	- 13
AP	222 732	170 620	- 52 112	- 23
MSP	23 680	14 756	- 8 924	- 38
MHP	12 519	7 735	- 4 784	- 38
DP	6 558	3 147	- 3 411	- 52
CGP	5 740	—	—	—
TİP	1 120	3 856	+ 2 736	+ 244

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ'NİN SEÇİM ÇALIŞMALARINI ÇEŞİTLİ ENGELLEMELERLE KARŞILAŞTI. AFIŞ ASAN ÜYELERİ İŞ-KENÇE GÖRÜDÜ. TOPLANTILARI SABOTE EDİLDİ. AFIŞLARI KAPATILDI RESMİ GÖREVLİLER TARAFINDAN. AMA BU TÜR ENGELLEMELER SOSYALİZMİN KİTLELERE ULAŞMA-SINI DURDURAMADI.

İLİ: HATAY

CHP	149 058	105 107	- 43 951	- 29
AP	77 366	70 630	- 6 736	- 9
MSP	14 106	7 736	- 6 370	- 45
MHP	24 362	24 894	+ 532	+ 2
DP	1 874	—	—	—
CGP	2 423	761	- 1 662	- 69
TBP	1 178	4 275	+ 3 097	+ 163
TİP	604	3 228	+ 2 624	+ 434

İLİ: İSTANBUL

CHP	891 772	454 949	- 436 823	- 49
AP	432 981	265 161	- 167 820	- 39
MSP	100 582	43 267	- 57 315	- 57
MHP	41 079	20 267	- 20 812	- 51
DP	18 199	10 001	- 8 198	- 45
CGP	15 273	10 063	- 5 210	- 34
TBP	21 574	6 887	- 14 687	- 68
TİP	4 816	6 907	+ 2 091	+ 43

İLİ: İZMİR

CHP	383 470	287 137	- 96 333	- 25
AP	288 406	230 893	- 57 513	- 20
MSP	21 287	9 451	- 11 836	- 56
MHP	12 287	5 118	- 6 925	- 58
DP	10 206	1 029	- 9 177	- 90
TBP	2 292	—	—	—
TİP	1 705	5 110	+ 3 405	+ 200

KİMLERİ DE "SOSYALİZM" ADINA TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ'Nİ KARŞILARINA ALDILAR. ÖRGÜTÜN KİMLERİNİN DUVARLARINA "CHP'YE OY VER" YAZDILAR SOSYALİZM ADINA.

İLİ: KOCAELİ

CHP	82 278	61 655	- 20 623	- 25
AP	75 193	63 184	- 12 009	- 16
MSP	19 951	14 676	- 5 275	- 26
MHP	3 375	2 190	- 1 185	- 35
DP	4 084	1 665	- 2 419	- 59
CGP	2 023	—	—	—
TBP	537	—	—	—
TİP	433	1 792	+ 1 359	+ 314

İLİ: MANİSA

CHP	141 895	133 713	- 8 182	- 6
AP	176 548	163 150	- 13 398	- 8
MSP	18 691	12 940	- 5 751	- 31
MHP	13 716	4 050	- 9 666	- 70
DP	8 444	3 699	- 4 745	- 56
TİP	1 256	3 673	+ 2 417	+ 192

7 İL TOPLAMI

CHP	2 267 346	1 492 452	- 774 894	- 34
AP	1 550 346	1 145 898	- 404 448	- 26
MSP	253 520	136 379	- 117 141	- 46
MHP	184 516	134 186	- 50 330	- 27
DP	62 606	26 923	- 35 683	- 57
CGP	48 651	15 174	- 33 477	- 69
TBP	32 422	16 212	- 16 210	- 50
TİP	13 478	33 356	+ 19 878	+ 147

SOSYALİZM MİTİNG ALANLARINDA BİNLERCE KİŞİYE ULAŞTI. BİNLERCE KİŞİ, YALANSIZ DOLANSIZ, SOSYALİZMİN GERÇEKLERİ VE HEDEFLERİ GÖSTEREN SESİNİ DİNLEDİ. GERÇEK ÜMUDUN NEREDE VE KİMLERDE OLDUĞU SUREKLİ OLARAK VURGULANDI.

YÜRÜYÜŞ

OKURLARINDAN

YÜRÜYÜŞ'e bugüne kadar çeşitli konularda çeşitli mektuplar gönderildi. Dergimizde bir "okuyucu mektubu" köşesi bulunmadığı için bunları yayınlamamakla birlikte, yayın politikamızda sürekli olarak dikkate aldık. Yazımızın yönünü ve içeriğini saptamada okurlarımızın mektupları bizler için hayli yararlı oldu.

Türkiye'de YÜRÜYÜŞ'ün yanında günlük gazeteler de okunuyor. Bunların arasında ilerici gazeteler ve ilerici yazarlar var. Bunlar da okunuyor. İlerici yazarların bir bölümünün son günlerde işi kişilere hakarete vardırıran tutumu YÜRÜYÜŞ okurlarının da tepkisini çekiyor. Dergimize gelen çok sayıda mektup, bunun kanıtı. Okudukları ile gördükleri arasındaki farkı görebildikleri için tepki duyuyorlar. Bu okuyucu mektuplarından ikisini bu sayıda okurlarımıza aynen sunuyoruz:

Putların sonu

Kapitalizm, en geniş ölçüde bütün pisliklere anahtarı eden bir sistemdir. Türkiye kapitalizminin bu sipir-markelemlinde tabular, sistemin yaşam tutkâlidir.

Sosyalistler tabuları yıkmaya uğraşıyorlar.

Bazı "ilerici" gazetelerde bir takım "ilerici" yazarlar kendilerine yeni tabular yaratıyor. Gerçek sosyalist parti kurulsun, bu partiler güçsüz diyorlar. Sosyalist partiler bu seçimde başkanı kazanamayacaklar diye, fikriyle zikri olanı dervişler örneği çırpınıp duruyorlar. Başarı kazanamayabilir bugün. Çünkü burjuva tabularıyla "ilerici" tabuları yıkılmak kolay değil. Hem solun "dağınıklık"ından dem vurup, hem de yeni bir sosyalist partinin kurulmasını salık veren çelişkili kalemler, olsa olsa yanlış adımdan dönmeye çabasının sancılarını çekiyorlardı.

geçmiş en iyi tabii eden onlardı. Binlerce yıllık geleceği en iyi ve doğru onlar görüyor. Dedikleri noktaya, vırıldıkuna çıkarıyor.

Ve şimdi bir tabu daha yıkılıyor: Artık "ilerici" olmak hiç bir blokun pazarında geçmeyen eski, yıpranmış bir akçe. Yeryüzünde iki ölçüden başka ölçü kalmadı. Bunun dışında kalanlar bugün olmasa yarın silinecekler.

Gemiciler feneri gibi ortada bir yarap bir örnek ileriliklik değildir. İleriliklik, sosyalist olmaktan, 'sosyalistim' diyebilmekten geçer. Gerçeklik, kapitalist olmanın koşulludur. Sağduyuluk bu iki kişilikte toplanmaktadır.

Bir takım "ilerici" yazarlar bunu böyle bile...

A. Kalemci
MANİSA

Gözü kör bir gözlemci

Cumhuriyet Gazetesinde kurulduğu köşesinde onbinlerce okuyucuya hitabeden bir yazar Türk solu için tarafsız ve arabulucu bir "gözlemci" rolünden bir türlü vazgeçmiyor. Bu kendisine sağlanan olanak "howardea" kullanan "la-

Sayısız güçlü burjuva partileri bir takım tabular ve miraslar üzerine kurulmuştur. Türkiye İşçi Partisi 1961'de Türkiye'nin politika çarşangında bir kuruluş çözeği gibi yeşerdiği herkes gönlüyordu. Bu parti de meclise girer mi, diye. Kuruluşlarımlı idari ellerine değildi, gerçeğin sarıılmaz, güçlü duruma yaslanan TIP meclise girdi. Hem de Cumhuriyet tarihinin unutulmaz en onurlu kavgasını verdi orda. Bugün de gülyorlar, üstelik ihanetle suçluyorlar TIP'i, CHP gibi bir burjuva partisinin cayanını bölüğü için. "Otlı doğan çocuk" diyorlar içlerinde ki gizli ve vinci haykırmasına. Sanki Türkiye 1977'nin Türkiye'si ve geleceği yokmuş gibi utanıp emeyin eylemeyin, bu kez oyunuzu CHP'ye verin, diye yakarıta bulunuyorlar. Bununla da kalmayıp dört köşesinden laşya tutuyorlar Türkiye'nin yığılı sosyalist partisini.

Sosyalistler tüm tabuları yıkarak yürüyorlar. Geleceğin bugünden kurulacağını yalnız onlar bildiler. Binlerce yürek

rafsız sol" yazara göre sol Türkiye'de bin parça olmuş durumda. Oysa güçlenen faşizm karşısında birbirlerini amansızca suçlamayı bir yana bırakıp birleşmelerini istiyor ve ekliyor: "...Bu denli kekin tavrlara hiç mi hak vermiyorum. Ne yapayım, böylesine ayrıklarla aklı da ediremiyorum üstelik..."

DİSK KONGRESİ' NDE NELER OLACAK?

Mehmet GENÇ

22 Aralık'ta toplanacak olan DİSK "erkek" kongresinde Genel-İş Başkanı Abdullah Baştürk'ün başkan seçileceği haberleri Tercüman gazetesi dahil, tüm basında açık ya da örtülü biçimde belirtiliyor. Ayrıca yine geçtiğimiz hafta Maden-İş'in delegesi sayısının saptanmasının DİSK yönetimi kurulunda sert tartışmalara yol açtığı da basında yer aldı. Delegesi sayısının saptanmasına ilişkin tartışmaların Banken ve Gıda-İş için de söz konusu olabileceği ileri sürülüyor.

DİSK'te çatışan taraflara yakın çevreler, Kemal Türkler'in açış konuşmasında başkanlığa adaylığını koyacağını belirtmesinin kongrenin havasını sertleştiriciğini belirtiyorlar. Ama yine aynı çevreler, Kemal Türkler'in kaybedeceğini bildiği bir oyuna girmeyecek kadar tecrübeli olduğunu ve muhtemelen de başkanlığa adaylığını koymayacağını da ekliyorlar.

Ayrıca, bu çevrelere UDC ve DİSK dışındaki demokratik örgütlerle ilişkiler konularının ve bunlarla ilgili kongre kararlarının yoğun tartışmalara yol açacağı, DSF'ye üye olma yönündeki bir grup delegenin önerisinin reddedileceği, Başkanlar Konseyi ile Genel Yönetim Kurulu'nun birleştirilmesi yönündeki tüzük değişikliği önerisinin de kabul edilmeyle ilgili öneriler sunuluyor.

Bunun yanında kongrede ciddi bir hesap kontrolü yapılacağı da söyleniyor. Üçyüz kusur delegeye toplanacak olan Kongre'de kaba bir hesapla bile, Baştürk'ün başını çekmeye başladığı ekibin ağırlıkta olduğu ortaya çıkıyor, bu grubun delegesi sayısı 170'e yaklaşıyor... Yeni oluşacak Yürütme Kurulunda ise, Maden-İş, Tekstil ve Lastik-İş'den üyelerin olacağı söyleniyor arasında...

Bildiği gibi DİSK içinde bir sâdird uygulanan tasfiyeler sonucunda işçi sınıfı sosyalistlerinin genel kurulda temsil büyük ölçüde engellenmişti. Petrol-Kimya İş'teki bilinen tasfiyeler sonucunda, DİSK Kongresi'nde "işçi sınıfının sesi"ni Mehmet Kılıç duyuracak. Sosyal-İş

Sendikası'nın DİSK'ten tasfiyesine yönelik girişimler sonucunda, bu sendika da genel kurulda sesini duyuramayacak. DİSK'in organlarının "Sosyal-İş'in DİSK üyesi olduğu" yolunda zaman zaman yaptıkları açıklamaları geçirmen, Sosyal-İş genel başkanına ve yürütme kurulu üyelerine "konuk" olarak bile davetiyeye gönderilmedi. Sosyal-İş'in DİSK üyesi olduğu kararına varan Bakırköy İş Mahkemesi başkanının "rapor alması" sonucunda Sosyal-İş'in DİSK üyeliği şubat ayına "ertelendi"... Keramik-İş Sendikası Başkanı Aktulgalı ise kesin ihraç istemi ile Haysiyet Divanı'na sevk edildikten sonra Türkiye İşçi Partisi'nden istifaya etmişti.

Ancak, Baştürk'ün başkanlığı konusunda, Genel-İş yetkili kurullarının belli bazı şartları öne sürdüğü de bildirilmekte. Bu şartların başında DİSK'in Ankara'ya taşınması ve önerilen Tüzük değişikliklerinin aynen kabulü geliyor. Önerilen tüzük değişikliklerinin niteliğine geçen sayımızda değinmiştik...

Eğer bunlar gerçekleşmezse, Baştürk'ün yerine Rıza Güven'in başkanlığa getirileceği, CHP açısından da Rıza Güven'in Baştürk'e oranla daha güvenilir olduğu da söyleniyor.

DİSK'in "erkek" kongresi, az ve sınırlı sayıda konuk ve basın mensubu önünde toplanacak. Her iki taraf da, birçaklarını biliyor şimdi. Ve İstanbul'un dörtbir yanına cadı kazanları kaynatılıyor, entrikaların, canbazlığın, uş kağıtçılığın harika örnekleri yaşanıyor bir kez daha... Lüks otel ve restoranlarda, önemli pazarlıklar sürüyor...

Pazarlıkların yalnız "işçi liderleri" arasında olmadığını da söylentiler arasında...

Ve Tercüman gazetesi CHP'yi başarılı hareketi dolayısıyla kutuyor. Ama Tercüman gazetesi CHP'nin başarılı DİSK hareketinin adız pıyonlarını kutlamayı unutmuyor... Bunlar çoktan "sıkılmış birer limon gibi" bir kenara atılmışlar mı dersiniz?

Biz de diyoruz ki, medea bilmiyorsun, okumuyorsun bu konuda çıkan yazıları, yapılan açıklamaları; aktının ermedği işe karşına ve Türkiye işçi sınıfının örgütü Türkiye İşçi Partisi ile maocu ve tabela örgütlerini bir araya koyma.

"Gözü kör gözlecinin" bir başka vurgulaması daha var bu konuda. Birbirleriyle kavga eden ilkokul çocuklarına

öğüt vericesine şöyle diyor sıkılmadan: "Yerel seçimlere sosyalist nitelikte üç parti katılıyor. TİP, TSİP, SDP. Bu üç sosyalist parti, birbirinin amansız düşmanı. Fırsat bulsalar birbirlerini bir kasek suda boğacaklar." Bu sözleri yazmak için insanın gerçekten ya "gözlerinin

kör" olması ya da bilinçli olarak bazı gerçekleri saptırması olması gerektirir. Bu "tarafsız sol" yazarın söylediklerinden yalnızca biri doğru. O da yerel seçimlere bu üç partinin de katılımı olması. Onun dışında söyledikleri olsa olsa kendi kafasında yarattığı "solun bölünmüşlüğü" masalsiye doğrulamak için uydurduğu saçmalar. Türkiye işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi Türkiye İşçi Partisi'nin yaptığı açıklamaları, yayınlarını okumayan ama onun hakkında "ahkam" kesen bu yazar dışındaki gülünç durumdan ne yazık ki habersiz.

Biri ona ne yaptığını ya da ne yapmak istediğini sorsa ne kadar iyi olacaktı.

M. Günerkan
Gaziosmanpaşa/İSTANBUL

KULAK MİSAFİRİ:

KİMİ AH ÇEKER, KİMİ TELSİZ

Bakkalda bir kaç müşteri vardı. Belediye zabıtası üniformalı olanı görev dönüşüne uğramadan önce alışveriş yapıyordu. Bakkal "tanış" ı galiba. Anlarında şu konuşmaya misafir oldu dükkandaki kulaklar: "Ali Dinçer'den telsiz emri gelmiş Belediye Zabıtasına. Para cezası verilmesin bir süre, ihtilale yetilinsin diyorlar. Biz de bildirdiler."

Bakkal - "Rahatsız böyleyse değil mi haçan?" (Boşvermiş)

Bir müşteri - "Zaten para cezası yazsanız 50 liradan ötesine gücünüz yetiyor mu?" (Gerçekçi)

İyi niyetli "zabıtaçı" - "yani pek büyük bir şey değil ama, gene de fakir belediyeye ek bir gelir oluyordu..." (Sağ)

Ne denir? "Zengin malı, ırgatın canı" diye düşündü müşterinin biri (Filozof)

Bir başka müşteri - "Bir süre demek nereye kadar demek?" (Şakacı)
Yanıt vermede bakkal, "zabıtaçı", öteki müşteriler hep birlikteliği: "Canım, yani şey, hükümet kuruluncaya kadar" Haydi bastır, Dinçer... (Sosyal Demokrat Politikacı) ... Bastır bir başka şirinkli telsizi.

Oktay Akbal'ın timsah gözyaşları

Timsah gözyaşı dökülenlerin bir tek şaşmaz amacı var: Cuntacılık. Bunların da bir tek işlevi var: İşçi sınıfı partisinin gelişmesini önlemek. Bu ise, hava elverişli oluncaya kadar, CHP kuyrukçuluğu yapmakla mümkündür. Tüm cuntacıların geçmişi çok açık. Bir ara asker çığırkanlığı, bir ara da CHP çığırkanlığı yapıyorlar. CHP çığırkanlığı yaptıkları zaman ise sürekli "sosyalist hareket güçsüzdür" deyip timsah gözyaşı döküyorlar. CHP çığırkanlığı yalnızca cunta havasını beklerken vakit geçirmenin gerekçesi oluyor.

12 Mart dönemi, değişik ölçülerde her kuruluş ve kurumda tahribatını yaptı. Cumhuriyet Gazetesi de bundan kurtulamadı. Cumhuriyet Gazetesi bir ekip değişikliği ile 12 Martçıların eline geçti. Bir süre, 12 Mart'ın ideolojik yayın organı oldu. Bu süreçte Cumhuriyet Gazetesi'nde Oktay Akbal da ön plana çıktı. Cumhuriyet'ten bir takım gazeteci ve yazarlar uzaklaştırılırken, bir bölümü ayrılırken, Oktay Akbal Cumhuriyet'te kaldı ve 12 Mart çığırkanlığı yaptı. Şimdi Oktay Akbal yine aynı yerde. Bu kez CHP çığırkanlığı yapıyor. İşçi gücü, çığırkanlık yapmak.

İYİMSER BİR YAZAR

Oktay Akbal, çok yazdı. Sürekli olarak sosyalistlere akıl vermeye kalktı. Seçimlere girmeyin, Halk Partisi'ni destekleyin, şunu aday yapın, bunu yapmayın... Kimse Oktay Akbal'a, Oktay Akbal'ın baktığı gibi bakmadı. Nihayet bir yazar. İstediklerini yazar. Bunun için para alıyor. Kimse Oktay Akbal'ın işçi sınıfının siyasal hareketine yönelttiği eleştiriyi ve küfürleri de önemsemeydi. Kırık bir plak gibi "umudumuz CHP, solumuz bölük pörçük" deyip durdu. Kendisine bunu iş edinmiş. Kendi dünyasında böylece Oktay Akbal oluyor.

Ama Oktay Akbal'ın dünyasının kendisine dar geldiği anlaşılıyor. Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Behice Boran'ın seçim kampanyasını açarken yaptığı konuşmada yer alan "timsah gözyaşları" deyimini üzerine almış. Kendisini biraz önemsemiş. "Timsah gözyaşları" deyimini frenkçe imiş. Sosyalist bir partinin genel başkanı frenkçe bir deyimini nasıl ağzına almış? Alınması partisi seçim yenilgisine uğramış. Kendisi daha önce bunu söylemiş. Şimdi

söyledikleri ortaya çıkmış. Eskiden Türkiye İşçi Partisi'nin oyları daha çokmuş. Oktay Akbal buna çok üzülüyormuş. Fakat Halk Partisi'nin oy almasına da çok seviniyormuş.

GÖLGE ETMEYİN

12 Mart'tan sonra "sosyal demokrasi" olan CHP bir iyi iş gördü. İşçi masalarında gevezelik olsun diye "sosyalistim" diyenlerin gerçek yerini bulmalarını sağladı. İşçi sınıfı hareketini bu tür gevezelerden arındırma işlevini üzerine aldı. Bunların işçi masalarında veya aile sohbetlerinde daha ilginç görülebilmek için "sosyalistim" demelerine kimsenin bir sözü yok. Fakat okuyucu karşısına çıkarken biraz dikkatli olmak gerek. Üç yıl CHP'li, üç yıl cuntacı olan bir kimse nasıl sosyalist olur? Sosyalist olmak bu kadar kolay değil.

Böylesi gevezelerden işçi sınıfının politik hareketinin bir tek isteği var: Gölgelenmesinler. Kendi işlerine bakınsınlar. Bir kimse "sosyalistim" demeden de CHP'li ya da cuntacı ya da her ikisi olabilir. Utanmasınlar. Utanıyorlarsa utanırları işi yapmasınlar. Böylesi, "CHP'liyim, cuntacıyım ya da hem CHP'li hem de cuntacıyım" diyerek utanç verici bir iş yapmış oluyorsunuz. Asıl utanç verici olan, sosyalizm adına utanç verici olan, böylelerinin "sosyalistim" demesi. Sosyalist olmak o denli kolay değil.

KİM KAZANMIŞ?

Ne olursa olsun, biraz da gerçeği görsünler. CHP bu seçimi, genel seçim olarak niteledi. Yalnızca İstanbul'da Haziran seçiminde aldığı oyun yarısını aldı. Yalnızca İstanbul'da Haziran'da Halk Partisi'ne oy veren yarım milyona yakın işçi ve emekçi, bu seçimde CHP'ne oy vermedi. Plak çalanlar, plakçılar, biraz bunu düşünsünler.

Öyle kontenjan senatörlüğü düşünmekle, bounun kulisini yapmakla işler bitmiyor. Kontenjan senatörü de olunmuyor. Sola küfredip Ecevit'i ve Kurutürk'e övgü düzmekle kontenjan senatörü olunmuyor. Bunu daha iyi yapanlar var. Şu anda Metin Tokat daha iyi yapıyor. Ha gayret! Çok kalmadı. Ha gayret! Yolunuz açık olsun. Sosyalistlerin yolu çok açık.

AFRİKA, EMPERYALİZME KARŞI MÜCADELENİN GÜÇLÜ KALESİ OLACAKTIR

AFRİKA KİTASI ÇAĞIMIZIN İKİ FARKLI POLİTİK VE TOPLUMSAL SİSTEMİNİN MÜCADELESİNİN SICAK NOKTALAR ARASINA GİRMİŞTİR. GERİLEYEN VE BUNALIM İÇİNDEKİ EMPERYALİST SİSTEM AFRİKA'DA SOSYALİZMİN DOĞUŞU OLGUSU İLE KARŞI KARŞIYADIR. SİSTEMİN GEDİKLERİ ARTTIKÇA, EMPERYALİSTLER VE İŞBİRLİKÇİLERİ SALDIRILARINI YOĞUNLAŞTIRMADIRLAR.

Angola'da Halk Kurtuluş Hareketi'nin zafiri, Afrika kıtasında ortaya yepyeni bir durum çıkarmıştır. Gine Bissau ve Cap Vert adaları bağımsızlığı için Afrika Partisi (PAIGC) ve Mozambik Kurtuluş Cephesi (FRELIIMO) nun başkanları, Cap Ceri, Gine Bissau ve Mozambik'in bağımsızlıklarına kavuşmaları, Angola Halk Cumhuriyeti'nin gelişip, durumunu güçlendirmesi, Afrika'da emperyalizmin egemenliğinde büyük gedikler meydana getirmiştir.

Bu gelişmeler ışığında, tek tek Afrika ülkelerinde ve kıtanın bütününde yürütülen mücadelede sanırsal temeller giderek ön plana çıkmaktadır. Bu nedenle Afrika çağımızın iki farklı politik ve toplumsal sisteminin mücadelesinin sıcak noktaları arasına girmiştir. Gerileyen ve bunalmış içindeki emperyalist sistem, Afrika Kitası'nda sosyalizmin doğuşu ile karşı karşıya kalmıştır. Bu gelişin sonucu, özellikle Angola'dan sonra, emperyalizm Afrika halklarının iç işlerine doğrudan, gerektiğinde silahlı olarak, yeni müdahale olanakları aramakta, emperyalist sistemde açılan gedikleri kapatmak, binleşen halkların mücadelesini geriye düşürmek istemektedir.

EMPERYALİST GÜÇLERİN ULANAKLARI DARALYOR

Afrika'yı öteden beri uçsuz bucaksız geniş alanlarda sömürülecek doğal kaynak ve 400 milyon köylükenek gücü olarak gören emperyalizm bu gelişmeleri, elinde tuttuğu yeni sömürge mevzilerinden yontulmuş yeni bağımlılık ilişkileri oluşturarak, engellemek istemektedir. Emperyalizm, Afrika'nın, 300 yıllık baskı ve yağmanın, sifariş koşullarında ortaya çıktığı durumları, egemenlik ve sömürsünü devam ettirmek için yararlanmak istemektedir. Afrika'nın karmaşık sosyal yapıları bu amaç için kendilerine olanaklar tanımaktadır. Bölgecilik ve kabilecilik gibi olguların varlığı, emperyalizmin "böl ve yönet" yönüne işlevlik kazandırmada yardımcı olmaktadır. Ancak Afrika kıtasında "modern devlet"ler geliştikçe de ülkenin geleceğini temsil eden, başta işçi sınıfı olmak üzere yeni toplumsal güçleri kontrol ve baskı altında tutmayı amaçlamaktadır.

Kıtanın kuzeyi ve güneyi dışında ki yörelerde işçi sınıfının yeni yeni oluşması ve politik olgunluğa henüz erişmemesi, emperyalizme bu amaçlarını bir ölçüde gerçekleştirebilme olanakları vermektedir. Afrika ülkeleri ekonomilerinin emperyalizmin dayatıldığı koşullara bağımlı olması da emperyalizme belirli kolaylıklar sağlanmaktadır. Ancak gelişmeler, Sudan örneğinde olduğu gibi, güçlü koşullara rağmen politik yaşarada etkinliği yadsınmayan bir konitivist parçının varlığı, ötekli Afrika ülkelerinde de ulusal bağımlılık mücadelesinin köklü ekonomik ve toplumsal dönüşümlere yönelebilecek bilimsel sosyalist partilerin oluşmasını yakın gündemde olmasına göstermektedir.

Günümüzde uluslararası gelişmelere bakıldığında Birleşmiş Milletler üyelerinin üçte birini oluşturan Afrika ülkelerinin uluslararası planda daha etkin roller oynamaya başladığı gözlemlenmektedir. Bu ülkelerin önemli bir çoğunluğu, sömürgecilik ve emperyalizme karşı bir yönelim içinde, bağımsız ülkelerden oluşmaktadır. Bu ülkeler, dünyanın başka yörelerindeki ülkelerle bir blok oluşturarak sayılarını 113 devlete çıkartmışlardır. Bu ülkeler, ekonomik bağımsızlık ve devletler arasında eşit, adil ilişkiler dayanarak yeni bir uluslararası ekonomik düzen için mücadele etmektedirler. Bu ülkelerin Manila Konferansında oluşturdukları platforma belirlenen program, emperyalist sistemin bunalmış kendi

ülkelerine karşı kullanmanın çabası içindedir. Güney Afrika'nın G. Afrika Cumhuriyeti ve Rodezya gibi küçük devletleri ile Saudi Arabistan, İsrail, Fas, Misir, Sudan, Fildişi Sahili, Zaire gibi gerici rejimlerin iktidar oldukları ülkeler, başta Angola, Benin, Cezayir olmak üzere diğer Afrika ülkelerine karşı birer saldırı platformu olarak kullanılmak istemektedir. Bu olgu Fransa, ABD, İngiltere gibi ülkelerden devşirilen paralı askerlerin öncülük ettikleri sürekli saldırıların kaynaklarını açıkça göstermektedir. Saldırı yalnızca bu ülkeleri baskı altında tutmayı değil, aynı zamanda "kaybedilmiş" alanları geri almayı da amaçlamaktadır. Fas ve Gabon'da tezgahlandığı saptanan Benin ve Comores'e yönelik silahlı saldırılar, yine Gabon ve Zaire'den Kongo Halk Cumhuriyetine, Zaire ve Güney Afrika Cumhuriyetinden Angola'ya yapılan saldırılar, bu tür saldırıların örnekleridir. Etyopya'nın Sudan yolu ile İngiliz askeri yardımı ile saldırısına uğraması, Rodezya'nın Mozambik'e saldırıları, Ortadoğu'da yaratılan son durum ve Cezayir'in Fas aracılığı ile sürekli tehdit altında tutulması bu çabalar arasında mütalaa edilmelidir.

Ancak, emperyalizmin bu gayretleri kolayca başarıya ulaşmaktaki, Afrika kıtasının görünümünün değişmesini engellemektedir. Vietnam bozgununda sonra ABD emperyalizminin başka halklara doğrudan müdahalesi çok güç-

Veri. Benin gibi ülkelerin politik etkileri ve sayıları azalmaktadır. Emperyalizme sıkıca bağlı, çokuluslu şirketlerin elini attıkları ülkelerde ise bunalmış ileri boyutlara ulaşmakta, bu ülkeler halklarını direnişe yönlendirmektedir. Son aylarda Camerun ve Fildişi Sahilinde, ülke çapında gelişleyen grevler ve üniversitelerdeki hareketler bu oluşuma örnektir.

Bu çerçevede içinde çetin politik kurtuluş mücadeleleri Afrika kıtasının dört bir yanına uzanmış durumundadır. Güney Afrika'dan Batı'da Sahara'ya, Doğu'da Eritre'ye, Cibuti ve Comor Adaları ile Kizildeniz ve Hint Okyanusuna kadar kıtaların her yerini kapsamaktadır. Afrika halklarının bu mücadeleleri, başta sosyalist ülkeler olmak üzere dünyanın tüm demokratik güçlerini aktif ve etkili desteğini yanında bulmaktadır.

SOSYALİST ÜLKELER ULUSAL KURTULUŞ HAREKETLERİNİN KARARLI DESTEKÇİSİDİR

Sosyalist ülkelerin, başta Sovyetler Birliği ve Küba'nın Angola'ya ulusal bağımsızlığı kazanmasında ve korumasında gösterdikleri üstün dayanışma örneği, Afrika halkları arasında büyük bir saygınlık yaratmıştır. Emperyalist ülkelerin yandaşları kullanılarak, bu yardımları, Afrika Birliği Örgütüne (OUA) kınatma çabaları kesin bir başarıyla uğramıştır. Böylelikle anti-komünizm Afrika'da kesin bir dibe yiyerek, bilimsel sosyalist görüşler yeni mevziler kazanmaya başlamıştır. Çin Halk Cumhuriyeti'nin Angola'da sonra Mabutu rejimini de desteklemesi, Maoçu hareketlerin yenilgisini de çabuklaştırmıştır.

Bilimsel sosyalizmin bu gelişimi, em-

Angola'da Paralı Asaheler Yargılanıyor: Yargılanan Emperyalizm

ülkelerine itiraz etmesini önlemeye yönelik ortak talepler belirlemiştir. Uluslararası düzeyde bu gelişim ve Afrika ülkelerindeki iç toplumsal gelişmeler, bu ülkeler arasında politik farklılaşmayı da giderek bizlandırakta, taraflar kesin yerlerini almaya istemektedirler. Böylelikle, emperyalizmin egemenliğine, yağmasına son vererek, ulusal egemenlik ve sosyal ilerleme yönünde girişimde bulunularak, ülkelerinin geleceğini emperyalist sisteme daha sıkı bağlayıp, halklarını tekelci kapitalizmin sömürsüne açan ülkeler arasında ayrışıklık tıvıca retleşmektedir.

kemiştir. "Özel servislerin" çalışmaları, paralı asker kullanımı, bölgeci, kabileci hareketlerin ulusal hareketlere karşı kutulmaları, MPLA örneğinde olduğu gibi, deneyimli, halk içinde etkili kitle desteğine sahip örgütler karşısında yeterli olmamaktadır. Diğer yandan, ulusal ittifaklar nedeniyle uluslararası planda temsil olmuş Güney Afrika ve Rodezya ya da Zaire örneğinde olduğu gibi derin ekonomik ve sosyal bunalmış içinde kıvranan ülkeler aracılığıyla yürütülen müdahaleler de etkin olamamaktadır.

AFRİKADA ULUSAL KURTULUŞ HAREKETLERİ GÜÇLENİYOR

Bugün Afrika'da ulusal bağımsızlıklarını kazanmış, yeni sömürgecilik karşı toplumsal kurtuluş mücadelelerinde irtidat almış Somali, Cezayir, Madagaskar, Mozambik, Gine Bissau, Cap

emperyalizmin, Avrupa sosyal demokrasisini devreye sokma çabalarını da birlikte getirmiştir. Bu çerçevede içinde Senegal'de gerici Senghor rejiminin iktidar partisi "Senegal Halkları Birliği" 1976 Kasımında sosyalist enternasyonalizme katılmıştır. Alman SPD bu çabalarda her zamanki gibi öncül rol oynamaktadır. Çeşitli ülkelerde Friedrich Ebert Vakfı Afrika ülkelerine reformist görüşten yönelici yetiştirme için kesenin ağzını açmıştır. Ulusal Kurtuluş Hareketleri de İskandinav ülkeleri sosyal demokrat partileri ile politik ve ideolojik etkinlik alanına almamak istemektedir.

Emperyalizmin Afrika halklarını silahlı saldırı, baskı, ya da politik, ideolojik etki altına alma, ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelelerini engelleme çabaları, dünyanın her yerinde olduğu gibi Afrika'da da mütalaka yoğun çıkarılacak; zafere, demokratik, ilerici, yurtsever güçlerin olacaktır.

MEKSİKA'DA DEMOKRATİK GÜÇLERİN BAŞARISI

Son günlerde Meksika'da demokratik güçler yeni bir başarı kazandılar. Ülke anayasasında gerçekleştirilen bir değişiklik ile siyasal partilerin çalışmalarında yeni özgürlükler kazanıldı. Meksika Komünist Partisi de diğer partilerle birlikte, bu anayasa değişikliği ile yasal haklarına kavuştu.

BUNALIM KARŞISINDA FARKLI YAKLAŞIMLAR

Meksika'da gerçekleşen bu değişikliklerin temeli ülkenin içire itildiği ekonomik, sosyal ve politik bunalımdan kaynaklanmaktadır. Geçtiğimiz yıl içinde Devlet başkanı Jose Lopez Portillo, ekonomik bunalımdan çıkış amacıyla "rasyonel ve makul" bir proje diye adlandırdığı önerilerde bulunmuştu. Söz konusu proje, Meksika Komünist Partisi için, emperyalizme bağlı büyük burjuvazinin bunalımın emekçilerin sırtına yüklenmesi, sermayenin yoğunlaşması ve tekelleşmenin gelişmesi için sürdürdüğü politikanın ifadesinden başka bir şey değildi. M.K.P.'nin ülkenin içinde bulunduğu bunalıma çözüm önerisi ise bambaşka bir politik içeriğe sahipti. MKP yabancı sermaye yatırımlarının sıkı bir şekilde denetlenmesini ve kısıtlanmasını, kâr transferlerinin kontrolünü, özel bankaların ve gıda, ilaç endüstrisi gibi emekçilerin günlük yaşamları ile ilgili sanayi sektörlerinin devletleştirilmesini, demokratik bir vergi reformunun gerçekleştirilmesini, ücretlerin fiyat artışlarıyla oranlı olarak artarlanmasını sağlayacak düzenlemenin yapılmasını ve devletin toplumsal hizmet harcamalarının artırılmasını öngörüyordu.

PRATİK HAKLI ÖLANI GÖSTERDİ

Meksika'da mevcut iktidarın projesine uygun olarak uyguladığı politika, ülkenin içinde olduğu bunalımı derinleştirmekten başka sonuç vermezken, işçi ve emekçilerin bu politikaya karşı direniş hareketleri de önemli boyutlar kazanmıştır. Eylül ayında yayınlanan resmi bir rapor, üretimde ve gerçek ücretlerde düşüşü, işsizliğin, fiyatların, enflasyonun ve dış ticaret açığının sürekli arttığını belgelemektedir.

DEMOKRASİ İÇİN ÖLÜMLÜ GELİŞME

İşte ülkenin içinde bulunduğu zor koşullarda iktidardaki "Resmî Devrimci Parti", ülkenin politik yaşamındaki fiili tekelci duruma son verme gereğini duymuştur. Bu gereğin duyulmasında, başta MKP olmak üzere ülke içindeki tüm demokratik güçlerin mücadelesi, etkinliği ve bu mücadelenin haklılığı en önemli faktördür.

Anayasada ve seçim yasasında yapı-

lan son değişiklikler, başta MKP olmak üzere, politik partilerin seçimlere katılabilmeleri ve Devletin kitle iletişim araçlarından yararlanabilmeleri haklarını getirmektedir. İleri, demokratik bir adım olan bu gelişmenin henüz demokrasi güçlerinin tüm özyetlerini karşılamakta uzak olduğu da bir gerçektir. Özellikle, toplu gösteri ve yürüyüş hakkının ve sendikal hakların henüz önemli kısıtlamalara konu olması, demokratik hak ve özgürlükler yolunda atılacak adımlar olduğunu göstermektedir. Ayrıca, yeni seçim yasası, seçilecek 400 milletvekilinden 300'ünün çoğunluk sistemiyle, geri kalan 100 milletvekilinin ise nisbi temsile göre seçilmelerini öngörmektedir. İktidar partisinin mevcut olanakları ve yasal planda ayrıcalıkları bu 300 milletvekilinin seçiminde kendisine şimdiden fiili bir üstünlük sağlamaktadır. İşte tüm bu nedenlerle MKP son gelişmeyi % 25 demokrasi olarak nitelendirmektedir.

MEKSİKA KOMÜNİST PARTİSİ VE DEMOKRASİ MÜCADELESİ

MKP bu yeni durumu, başlangıç olarak bir kazanç olarak nitelendirmekte ve ülkenin politik yaşamında daha ileri mevzilere ulaşmada değerlendirilmesi gereken olanaklar olarak soruna yaklaşmaktadır. Bu konuda gelecek için MKP'nin stratejisi açık bir biçimde belirlenmiştir. Parti genel sekreteri Arnoldo Martínez Verdugo bu stratejiyi şöyle ifade etmekteydi: "Hareket noktamız, demokrasiyi en son sonuçlarına kadar götüreceğiz sürekli bir mücadeledir. Bu, işçi sınıfının ve tüm emekçilerin külesel olarak politik yaşamın bütün alanlarına katılmasını, işçilerin kapitalizme karşı en geniş bir biçimde mücadele yürütmesini sağlayacak, başta köylüler olmak üzere doğal mütefikleri ile birlikte gerçekten hakim sınıf haline gelmesini ve burjuvaziyi politik iktidardan uzaklaştıracak ve ekonomik ilişkileri köklü olarak değiştirecek koşulları yaratılmasını içerir. Bu süreç, sınıf mücadelesini, sosyalizmin kurulmasını da dâhil, sosyalizme kadar demokratik yollarla yürütmeyi tercih ettiğimizi, anlatmak istiyorum. Ve özledığımız demokrasinin kapitalizmin gerçekleştiremediği ve hiçbir zaman gerçekleştiremeyeceği bir demokrasi olduğunu söylemek istiyorum."

Amaç ve stratejisi böyle belirleyen MKP'nin şu anda 25 000'i aşkın üyesi bulunmaktadır. Yeni durum ışığında parti 1978 yılı için üye sayısını 100 bine çıkartmayı amaçlamaktadır. Bugünden Meksika'da son'un en güçlü ve etkili örgütü olan partinin ön hedefine ulaşması beklenmektedir. Bu hedefe erilişmesinin ise başta işçi ve emekçiler olmak üzere Meksika toplumunun geleceği için, demokrasinin için, en büyük güvence olduğundan kuşku bulunmamaktadır.

Uzun yıllar Türkiye'de bir umut yaşatıldı. "Küçük Amerika" olmak. Türkiye "küçük Amerika" olmadı. Ama Türkiye'de Amerikalı benzerlerinden çok farklı yaşamayan parababaları yaratıldı. Çünkü Türkiye'de kapitalizm gelişti. Kapitalizmin gelişmesi yalnızca parababası zenginleri yaratmaz. Kapitalizm daha çok sefalet ve yoksulluk yaratır. Kapitalizmin en çok geliştiği ülke olan Amerika, kapitalizmin ülkenin işçi ve emekçilerine neler getirdiğini örneğini de veriyor. ABD'de yirmi beş milyon kişinin, yani toplam nüfusun % 11'inin yoksulluk ve sefalet koşullarında yaşadığı açıklandı. Hem de açıklanan "beynelmilel komünizm" değil, ABD'nin kendi resmi makamları.

Bugün ABD'de, mevcut koşullar içinde bir ailenin yıllık geliri 5815 doların altında ise, bu ailenin yoksul olduğu, sefalet koşullarında yaşadığı kabul leniliyor. Bu "sefalet sınırı" başkalarının koyduğu bir sınır değil, bizzat ABD makamlarının kendilerinin kabul etmek zorunda kaldıkları bir sınır.

ABD'de resmi sayım bürosu (Census Bureau) ülke ile ilgili istatistikleri hazırlayıp, yayımlayan resmi bir kuruluş. Bu büroanın ekim ayı sonunda açıkladığı istatistikler "Hür ve müreffeh" Amerika Birleşik Devletlerinde 25 milyon kişinin yukarıda söylenen sefalet koşulları sınırının altında gelire sahip olduğunu gösteriyor.

RÜYA DEĞİL, SEFALET ÜLKESİ

Bu istatistiklerin incelenmesi, kapitalizmin, en geliştiği yerde bile giderek artan yoksulluğu ve sefaletini de göstermesi açısından önem taşıyor. Aynı istatistikler, ABD'de yaşayan sıhah ırktan insanları diğerlerinden daha fazla bu sefalet koşullarına itildiğini göstermekte. İstatistiklere göre ABD'de yaşayan sıhahların 7,6 milyonu yani %33 ü bu altı sınıra çok aşağısında gelir düzeyine sahip ailelerden oluşuyor. Bu yoksulluk ve sefaletin giderek arttığı da yine istatistiklerden görülmekte. 1975 ten 1977 ye kadar geçen sürede aradaki fark % 0,7 yi bulmaktadı.

Kapitalizmin övünç kaynağı (1) "Amerikan Demokrasi"sinin dayandığı temelleri görmek içinde bu istatistikler oldukça ilginç bilgiler edinmemize yardımcı olur. Bunun için ilk farklılığına dayanarak yazılan bir gaz atmak yetteli oluyor. Her ırktan parababaları çıkarıldıktan sonra, ailelerin ortalama yıllık gelirleri ele alındığında bu rakamın 14,958 olduğu görülmüyor. Beyaz ırktan ailelerin geliri ortalaması ise 15,537 dolar. Latin Amerika asıllı ailelerde bu rakam 10, 259'a, sıhahlarda ise 9, 242 ye düşmektedir. Bu rakamlar, kapitalizmin işçi ve emekçilerin gelişmiş düzeyinde bile neler getirdiğini göstermekle kalmıyor, başka bir konuya da ışık tutuyor. Tüm dünyada "insan hakları"nın şampiyonluğunu yapmaya cüret eden Amerika'nın kendi içinde, insanları, insan olarak değil, derilerinin rengine göre muamele gördüğünü ortaya koyuyor.

OTOBÜS: ÇAĞDAŞ BİR TRAJEDİ

Uluslararası yarışmalarda 6 ödül kazanan Otopüs filmi, sansür duvarını Danıştay kararı ile aşarak İstanbul Sinemalarında gösterilmeye başlandı.

Senaryosu Tunç Okan tarafından yazılan film, yönetmenliği de Tunç Okan yapmış. Kamera Güneş Karabuda, müzik Zülfü Livanelli, Pierre Favri, Leon François. Filmin Tunç Okan ve Tuncel Kurtiz dışındaki diğer Türk oyuncuların İsveç'te çalışan işçilerimiz...

Otopüs, dış baında ve Türkiye'de kendisinden söz ettirmiş bir film... Örneğin FKP Merkez Yayın Organı Humamite'de, yorumcu şöyle diyor: "Bir sanat şaheseri. Üç defa gördüm. Bu yeni ses, geçerli modalara en ufak bir tavizde bulunmadan kendine özgü bir güç ortaya koyuyor".

Otopüs'te kendi vatandaşları tarafından aldatılan ve pasaportsuz ve beş parraz Stockholm'un ortasında terk edilen 9 Türkiyeli işçinin öyküsü anlatılıyor:

"Stockholm'un ortasında ünlü Kültür-huset alanının üzerinde eski ve hurda bir otobüs, perdeleri sıkı sıkıya çekilmiş bir halde durmaktadır. Üzerinde trafiğin ve park etmenin bile yasak olduğu meydana ve polis tarafından şaşkınlık ve öfke ile seyredilmektedir.

Ama hiç kimsenin modern meydanın esletliğini bozan bu hurda yığınının içinde 9 kişinin bulunduğu farkında değildir. Korkudan dışarı çıkamayan, otobüsün içine sığınmış bu 9 kişi şoförleri tarafından iş bulma umuduyla kandırılmış, sonra da tüm paraları ve pasaportları alınarak meydanın üzerine bırakılmış Türk işçileridir.

Dokuz Türk işçisi ancak gece karanlığı basıp, ortalıkta kimseler kalmadığı zaman Otobüs'ten inmeyi cesarete edebilirler. Oysa Stockholm'un soğuk ve loş sokaklarında onları tanımadıkları çok şey beklemektedir.

OTOBÜS, içindeki 9 kişiyle birlikte batının tüketim toplumuna tutulmuş bir aynadır. Meydandaki Otobüsün serüveni bir Perşembe günü öğleden sonra başlar ve Cumartesi sabahı sona erer."

Otopüs, öznel ve iyi niyetli bir çalı-

manın ürünü Teknik açıdan gerçekten üstün bir yapıtı... Otopüs, gerçekçi bir sergileme. Ancak, her şeyi tam bir film diye yorumuz. Sorunun sınıfsal özüne tam yaklaşamadık. Var olan çarpıklıkların eleştirel bir gözle sergilenmesiyle yetinil-

miş. Ancak, herkesten her şeyi bir anda beklemek gerektiğini de biliyoruz. Otopüs Tunç Okan'ın yönetmenlik uğraşında olumlu ve başarılı bir başlangıç. Arkasının geleceğini ümid ediyoruz...

SFS bir film kütüphanesi olmayı amaçlamaktadır

Ankara'da dünya ve ülkemiz sinemasında önemli yeri olan filmleri uygun koşullarla izleyiciye sunma amacını taşıyan bir "Sanat Filmleri Sineması"nın çalışmaları başladığı bildirilmiştir. Gösteri programında ilk olarak ünlü Sovyet sinemacısı Çukrayın "Aşkın Türküsü" adlı filmi yer almaktadır. Daha sonraki haftada ise "İşçi Kültür Derneği" ile de işbirliği yapılarak, çağdaş Sovyet romancısı Yuri Bondarev'in dilimizde de yayımlanan ve büyük ilgi gören eserinden sinemalaştırılan "Sıcak Kar" gösterilecektir. Gösteri programında bundan sonra Truffaut'un "400 Darbe" adlı filmi yer almaktadır.

Ayrıca, çocuk filmlerinin yapılacağı bildirilmektedir. Bu programda ise "Kanada Çocuk Filmleri Gösterisi" ile "Robinson Crusoe" adlı Sovyet yapımı bir çocuk filminin yer aldığı öğrenilmiştir.

Aşağıda, "Sanat Filmleri Sineması"nın kurucularından Rana Cabbar'dan aldığımız bilgileri sunuyoruz:

■ Sanat filmleri sinemasının kuruluş amacı nedir?

○ Sanat filmleri sineması halkımızın, sineme meraklılarının eski sanatsal filmleri izleyememiş genç kuşakların, Türkiye'de yerli film olarak, dünyada klasik sinema sanatı örneklerini izleyebileceği, yararlanabileceği bir sanat kuruluşu, bir film kütüphanesi olmayı amaçlanmaktadır.

■ Bu yıl özellikle ne tür filmleri göstermeyi amaçlıyorsunuz?

○ Sanat filmleri sinemasının film dağıtımını, geçmiş yıllarda sinemalarda oynamış, oynadığı devirde ilerid bir gösteri yapmış filmler, klasik sinema örnekleri, yeni vizyon yerli ve yabancı filmler

oluşturmaktadır. Biz bu tür filmleri belli bir sanatsal ve ilerid seçimden geçirerek sergiliyoruz. Bundan başka çocuk filmlerimiz de var.

■ Çocuk filmleri dediniz. Bunu biraz açar mısınız?

○ Sanat filmleri sineması çocukların eğitimine kültürel açıdan katkıda bulunmayı amaçlıyor. Bu nedenle dünyada sinema sanatı açısından belirginleşmiş çocuk klasiklerini, ünlü karton film ustalarının yapıtlarını belli haftalar içinde sunacağız.

■ Gösterilerinizi haftada kaç kez ve nerede sürdürüyorsunuz?

○ Gösterilerimizi Ankara Sanat Ti-

yatrosu'nun oyunlarını sürdürdüğü Menekşe Sokakındaki Menekşe sinemasında sürdürüyoruz. Cumartesi saat 13.00'de ve Pazar günleri saat 11.00'de çocuk filmleri oynatıyoruz. Pazartesi günleri 14.30, 16.30, 18.30'da sanat filmleri oynatıyoruz. Deneme çalışmalarımız şimdilik haftada 3 gün, ancak halkın ilgi ve talebiyle bu çalışmalarımız daha da genişleyebilecektir.

ceksiniz, herkes yararlanabilecek mi? Giriş ücreti ne kadar?

○ Gösterilerimiz herkese açık, isteyen çalışmalara abone olabilir. Abone olanlara doğal olarak belli bir indirim sağlıyoruz. Son zamlarla oluşan hayat pahalılığını dikkate alarak giriş düşük tutuldu. Bu fedakarlığımız gösterilerimizi geniş kitleye yayma amacını taşıyor. Şöyle ki tam 10.00, çocuk 7,50 liradır.

■ Gösterilerinizi üyelerle mi sürdür-

**Bağımsızlık
Demokrasi
Sosyalizm için**

GÖREV

**Türkiye İşçi Partisi'nin
gazetesi GÖREV'in 18.
sayısı çıktı**

SANATIN ÖZGÜR DİLİ

Adalet AGAOĞLU

Tunç Okan'ın ilk filmi Otobüs'ü gördün ve bu filmin sinemamız açısından her anlamda özgür bir yapım olduğunu düşüldüm.

Diş ülkelerde çeşitli ödüller almasına karşın ülkemizde gösterilmesi yasaklanan Otobüs ancak Danıştay'ın yasaklama kararını ortadan kaldırmasıyla Türk seyircisinin karşısına çıkabiliyor. Ama banasorsanız Otobüs Danıştay'ın katkısının yanısıra engelleme kararını kendi gücüyle de yenmiştir. Sinemacılarımızın bir süre önce o çağdışı, abuk sabuk, karacahil ve karamaşa yeni sansür yönetmeliğine karşı haklı yürüyüşlerinden daha güçlü bir yürüyüş bu filmin kendi bağrında, sanatın kendi özgür yollarında gerçekleştirilmiştir. Otobüs'ün çağdaş sinema dili açısından özgün olup olmadığını, başarılarının yanında pek az yer tutan (o da salt kameranın kendine tukusunun zaman zaman filme tukusunu aşmasından ileri gelen) aksamlarını tartışmayacağım burada. Sinemacılarımızın yeni sansür yönetmeliğine karşı giriştikleri haklı direnmenin ardından görme olanağını bulduğumuz bu film her şeyden önce kendi korkusunu yenmiş bir yapım olduğunu söyleyeceğim. Kendi içinde, sanatın özgür diline sahip bir yapım olduğunu.

Otobüs ilk bakışta 'Batı' dünyasında kurtuluş aramaya çıkmış tutamaksız, dayanaksız geri kalmış ülke insanlarına eğilmek gibi güncel bir konuya uzanıyor. Gerçekte ise gidenlerle giden yer, o yerin insanları arasındaki çatışmanın seyirciye sinema diliyle aktarılışı, yapımı güncelin kaba çizgilerinden kurtarmaya yetiyor. Film kendi sanatsal dilini özgürce kullandığı için, yapımın boyutları yerelliği aşır evrensellğe ulaştığı gibi, Türkiye dışında geliştirdiği olayı Türkiye'nin ana sorunlarından birine taşımaya, ulusallaştırmaya da başarıyor. Otobüs bize, sözümona çağdaş uygarlık denen 'Batı Uygarlığı' önünde başı eğik, güvensiz, kendini pek çok küçük gören ezik insanların bir Batı kentindeki birkaç günlük yaşamlarını gösteriyor. Ama bu birkaç günlük yaşam, yine kendisini pek çok küçük gören, parayla her kapının açılacağı öğretisine

ALAIN GHERTMAN
"FRANCE NOUVELE"

beceriksizce bulaşmış birinin de katkısıyla (yalnız bu kez o birinin kendine güvensizliği kendine aşırı güveniyormuş biçiminde yansıtılarak) azgelmış ülke insanların değerleri ile kapitalist dünya değerlerinin derin çatışmasını seyirciye aktarmaya yetiyor. Bu arada uzlaşmazı çatışmadan çıkan yeni değeri vurgulamaya da. Yapım bu yeni değeri, kendine güvenleri, bilinen pek çok nedene sifira indirilmiş insanları 'barbar' sayan 'Batılı'nın gerçek barbarlığını, yozluğunu, kapitalist düzenin bencilliğini iyi seçilmiş duraklarla seyirciye aktararak üretiyor. Bu gerçek seyircinin bilincine, filmin asal dokusunu oluşturan kara-gölmeceyle aktarılıyor. Yapımcı bu asal dokuya ne kötümserlik damgası yemekten korkarak bol ölçüde pembelik sokuşturmuş, ne o güvensiz gerikalmış ülke insanların, içine fırlatıldıkları yoz batı uygarlığını kitaplardan derleme üç devrimci söz, beş demir yumrukla yere seren yüce kahramanlar olarak göstermiş. Yine de siz, daha doğrusu bu nedene siz, filmi izlerken parçalanmış insanın hangi sistemin ürettiği insan olduğunu görmekte, o sistemi görmek ve o sistemin kurbanları yanında yer almaktasınız. Çünkü Otobüs şovence duyguları körtüklemeye yüz vermediği gibi, bu özlere yönünde izleyiciden ucu ve kolay alkış toplamaya da sırt çevirmiştir. Bu filmde ilerilicilik, devrimcilik adına devrim ticareti yapmaya yer yok. Bu film, dilini bilmedikleri, bireyci tutum ve tutkularla donanmış hasta bir toplumda bocalayan insanların içindeki saf, bozulmamış tohumu izleyiciye sezdirdiği, bu tohumu sevirdiği için devrimci, ilerici bir yapım. Bundan öte, bundan önemli olarak bu film, sinema sanatının dilini iyi kullandığı için ilerici, devrimci bir yapım. Bu yapımda konuşmalar, söz en aza indirilmiştir. Türkçenin başka ülkelerde anlaşılma engelini, sinemanın anlatım olanaqları kullanılarak ve bu kullanım izleyicinin kafasına vurulmadan aşılmıştır. Bu noktada Otobüs iki kez evrensellik kazanıyor. Birincisi, yalnız Türkiye'den 'Batı'ya kurtuluş aramaya giden işçilerin dramını değil, bütün gerikalımlık ülkelerde bütün kapitalist ülkelere giden insanların dramını, bu insanların o ülkelerde bir hurda otobüsün içinde 'tecrit' edilip kaldıklarını göstererek. İkincisi, bu 'tecrit' edilmişliği herhangi bir ülke diliyle değil, daha çok sinema sanatının diliyle aktarmayı yeğliyor. Bu nedene Otobüs iki kez evrensellğe ulaştığı gibi, iki kez sanatın özgür dilinden yararlanmış oluyor. Bundan sonra olacaklar, bundan sonra gelecekler; sansür, baskı, yasaklanma; ne olursa olsun, yapım öncelikle kendini varetmiştir. Kendinden önceki birkaç örnek gibi ilk elde Yeşilçam'ın şu ya da bu nedene yıldırdı kendi üstüne kendi elleriyle de koyduğu ağır baskıyı kaldırmış, sinemamızın kendi çevresine çektiği, savunusunu da "Halkımız böyle seviyor, böyle istiyor"da bulduğu ucu, çirkin çemberi kırmıştır. Sinemamız açısından şimdi karşımızda duran bu çok ender ve yeni örnekte yola çıkarak sanatın özgür diline yeniden dönmekte yarar var. Önümüzdeki bu örnek de gösteriyor ki, sanatın, düşüncenin özgürlüğünü savunmak, bu özgürlüğe sahip çıkmak için yürüme, açık oturumlar düzenlemek "bize özgürlüğümüzü verin" demek gerekli olsa da, yeterli değil. O özgürlüğü yapımlarla, ürünlerle de istemek gerek. Kullanarak istemek gerek. Özgür yaratının düşüncemizi, sanatımızı nasıl zenginleştireceğini kanıtlayarak almak gerek.

Sinemacılarımız o abuk sabuk yeni sansür yönetmeliğine karşı yürüdü. İlk kez baskıya karşı birleşerek yürüdüler. Basın toplantıları, açık oturumlar, forumlar düzenlediler. Hepimizin olan bu haklı davayı kamuoyuna yansıtma, onları yanlarına almakta bütün olanaklarını ellerinden geldiğince kullandılar. Bu direnişlerinde düşünce özgürlüğünden yana olan, düşünceye, sanata baskının zamandışılığına inanan hemen bütün kuruluşları, örgütleri, kişileri yanlarında buldular. Ama iş burada bitmemeli. Bununla yetinilmemeli. Sinemacılarımızın kendi üstlerinde kendi elleriyle kurdukları baskıyı, sansürü yıkma için de savaşmaları gerek. Yılların biriktirdiği kolaylıklardan, korkaklıklardan, yozluklardan, günün getirdiği yeni durumlar karşısındaki bocalamalardan da arınmak için çabalamak gerek. Yürüyüşlerde, forumlarda "Özgürlük istiyoruz", "Başımızda polis istemiyoruz" demek iyi ve gerekli elbet. Ama düzenin, ekonomik ve pazar sorunu baskısı dışında temelde bir sanatçı için iki tür baskı daha söz konusu: Birincisi dıştan, sizin gibi düşünmeyenlerden gelen baskı. İkincisi, baskıya uğraya uğraya sanatçının da, kendisinin bile farkında olmadan kendi üstünde kurduğu baskı. Yani beyninde bir takım sansür hücrelerinin belirmesi. Bu ikincisine karşı durmak, birincisiyle savaşmaktan daha güç. Bu nedene bu ikinci tür baskı çok daha tehlikeli. Birincisiyle savaşmadan ikincisini altetmek olacak iş değil ama, insanın kendi içinde baskıcı, faşist bir savcı oluşması da mahkemelerde rastlanılabilecek kara yüzlü yargıçlardan, film setlerinde nöbet tutan polis efendilerden de daha utanılabir şey.

Otobüs'ten sızdığımız için yine Yeşilçam'a döneceğim. Yeşilçam gerçekten özgür olmak istiyorsa, çağdışı yasa ve yönetmeliklere karşı savaşçı gerçektir için, ilerici ve devrimci bir yönde ya savaş beyinlerde oluşmuş sansür hücrelerine karşı da aynı titizlikle yürütülmelidir. Bu savaş, sinema sanatımızın kekelemeşmiş dilini açmaya karşı da verilmelidir. Otobüs örneği, tıpkı sinemamızın başarılı birkaç yapımı gibi, sanatın özgür dilinin ergeç öündeki engelleri aşacağıın en son kanıtıdır. Ayrıca tarih, yinelemek de olsa bir kez daha belirtelim, sanatın özgür diline makas işlemeceğine değgin zenginliklerle dolu.

Devrimci sinemamız mı? Bakalım: O yine (geçende bir fırsatta bana anlattığı gibi) sarhoş karateciden kurtarıcı, umut taşıyıcı kahraman çıkarmaya yeltenmeyen ya da 'tecrit' edilmiş köhne bir otobüsün içinde halk kurtarmaya yapımlar üstünde duruyor. Henüz tek ayak üstünde de olsa...